

Pericopa Noah - Turnul Babel מגדל בבל [anul 5784]

În Geneza 11: 1-9 apare o poveste puțin neobișnuită cunoscută probabil de orice persoană educată cât de cât. Ea pare a fi extrem de simplă, însă la o citire mai aprofundată putem descoperi că nu este așa. Și varietatea comentariilor, de multe ori opuse între ele, ne dezvăluie că lucrurile nu sunt așa de simple cum par a fi. Mai putem adăuga aici și varietatea enormă de traduceri ale unor expresii.

Povestea începe cu descrierea faptelor oamenilor. Toată lumea se află în stare de unificare a limbii și a ideilor lor.

Ei încep să hoinărească în lume până își găsesc un loc potrivit pentru așezământul lor, învață să pregătească cărămizi și încep să-și construiască un oraș. Pare a fi o poveste simplă fără nicio intenție rea. De aceea surpriza noastră este mare când în continuare citim că Dumnezeu nu este mulțumit și decide să le strice planurile. Care o fi problema?

Dacă mai dăm o privire și citim mai pătrunzător, observăm de la început că povestea nu este chiar simplă. În primul verset, pe care eu îl traduc „Tot pământul avea o singură limbă și câteva lucruri, chestiuni”. La ultimele cuvinte, în original *devarim ahadim* דברים אחדים, se găsește o gamă întreagă de traduceri printre care: aceleași cuvinte, un scop unic. Eu am tradus câteva lucruri. Bineînțeles și comentariile evreiești din Talmud și până astăzi sunt foarte variate. Este clar că aceste două cuvinte nu sunt înțelese cum trebuie.

În fraza „Când au călătorit din răsărit” iarăși sunt probleme mici de traducere; traducerea „spre răsărit - est” este eronată, deoarece în original scrie „din răsărit”. Întrebarea care se pune este ce înseamnă acest cuvânt *kedem* קדם, răsărit, est? Poate referința nu este la direcția din care veneau, ci la timpul când s-au petrecut evenimentele, deoarece cuvântul poate să însemne și „înainte” în timp sau mai degrabă într-o perioadă de dinainte. O altă posibilitate este că se referă la faptul că ei au venit din orașul Kedem, după cum ne explică Rași. În acest al doilea verset, ca și în primul, noi nu înțelegem sensul cuvintelor focus. De asemenea nu știm care era scopul ieșirii la drum. Poate îndepărtare de la Dumnezeu?

În versetul 3 noi citim despre inventarea cărămizi. Pare a fi un amănunt neînsemnat pe care Toraua să-l amintească într-o frază scurtă. De fapt chestiunea este prezentată într-un verset extrem de lung și detaliat: „Și și-au spus unul altuia: Haideți să facem cărămizi și să le ardem în foc. Și cărămida le-a servit drept piatră, iar smoala le-a servit drept mortar”. Această primă parte a versetului continuă descrierea faptelor oamenilor: ei vor să-și construiască un oraș permanent și să înceteze să fie nomazi. Chiar și construirea unui turn cu vârful în ceruri pare a fi un lucru trivial, după cum ne spune marele înțelept Radak (David Kimhi, sudul Franței sec. 12) că intenția lor era să supravegheze turmele și cirezile.

Partea a doua a versetului ne spune cauza construirii orașului și a turnului, în fond două cauze:

1. Să ne facem un nume
2. Să nu fim împrăștiați pe fața întregului pământ

Expresia „să ne facem un nume” este opac. Ea apare de cam 10 ori în Tanach, întotdeauna în sensul de a deveni renumit, a deveni faimos. Câteva exemple: „Îți voi face un nume mare, ca numele celor mari de pe pământ” (2Samuel 7:9); „David s-a întors făcându-și un nume” (2Samuel 8:13); „Ca să-ți faci un nume pentru tine însuși” (Ieremia 32:20); „Și care ți-ai făcut un nume” (Daniel 9:15, Neemia 9:10) și așa mai departe. Însă problema se agravează dacă ne gândim că acest cuvânt „nume”, în ebraică *šem* שֵׁם, mai are o semnificație fiind unul din numele lui Dumnezeu, folosit foarte des și astăzi. Vecinătatea dintre această expresie și expresia „Un turn cu vârful în ceruri”, în care „ceruri” în ebraică *šamyim* שָׁמַיִם, seamănă cu *šem*. De aici putem deduce că ei au vrut să-și facă un nume prin urcare în ceruri. Cu alte cuvinte nu numai că ei se revoltă contra lui Dumnezeu, ci vor chiar să ajungă și să-L înlocuiască.

Așa putem înțelege cum o poveste inocentă de dezvoltare personală se transformă într-o rebeliune contra lui Dumnezeu. Acest turn atât de banal devine în continuare o expunere a trufiei omenești care aduce la o răzvrătire contra Domnului. Marele profet Isaia le-a descris mai bine ca oricine: „Ochii trufași ai omului pământean vor fi înjosiți și îngâmfarea oamenilor se va pleca. Numai Dumnezeu va fi înălțat în ziua aceea” (Isaia 2:11).

Această concluzie se consolidează la citirea poveștii lui Avraham din pericopa următoare. El primește o poruncă de la Dumnezeu, iar el îl cheamă pe nume: „Și a construit acolo un altar Dumnezeului și l-a chemat pe Dumnezeu pe nume” (Geneza 12:8). Avraham este o anti-teză la acești oameni care au ridicat turnul. Rezultatul a fost că acești constructori au rămas anonimi în istorie pe când lui Avraham i se promite „Îți voi mări numele și vei fi binecuvântare” (Geneza 12:2).

A doua cauză „Să nu fim împrăștiați pe fața întregului pământ” ne arată dorința oamenilor de a înfrunta evenimentele viitoare și de aceea ei caută să fie uniți, să înceteze să se îndepărteze unul de celălalt. Această unire se dovedește prin două cuvinte: „întregul pământ” și „limbă”. Aceste două noțiuni sunt componente inevitabile ale unirii unui popor. Toată lumea avea o singură limbă și au avut intenția de a se așeza într-un singur loc. Însă Dumnezeu nu a acceptat ideea aceasta de unificare și în primul rând a diferențiat limbile. El i-a împrăștiat pe oameni în locuri diferite și îndepărtate. După comentariile înțelepților, Dumnezeu tindea ca oamenii să umple lumea cu prezența lor după cum poruncise „Fiți roditori și înmulțiți-vă și umpleți pământul” (Geneza 1:28). Teama oamenilor era că prea mare înmulțire să nu aducă la alte probleme și nenorociri, pe care le trăim astăzi.

Hazal, înțelepții din Talmud au explicat acele expresii obscure de la începutul episodului ca o revoltă contra lui Dumnezeu. Omenirea a trecut potopul, însă în loc să înțeleagă că acesta este o pedeapsă cerească din cauza răutăților făcute de ei și în loc să-și îndrepte comportamentul, ei au deslușit nenorocirea ca o „catastrofă naturală”.

Riposta Domnului

Partea a doua a poveștii vorbește despre riposta Domnului față de construirea turnului. Scrie că „Domnul a coborât să vadă orașul și turnul”. Această coborâre a lui Dumnezeu poate fi văzută ca o contră la dorința oamenilor de a se urca în ceruri. Dar observarea coborârilor Domnului din alte locuri în Tanach vestește că aceasta este o intervenție în ciclul lumii, o schimbare în conducerea divină, adică trecere de la o conducere naturală la una miraculoasă.

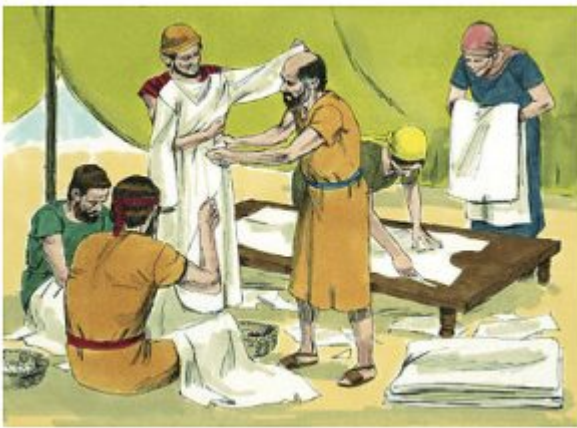
Domnul spune în versetul 6 că încurcarea limbilor nu este o pedeapsă pentru trecut, ci o grijă pentru viitor. El spune că miezul problemei se află în tendința de a se unifica, care i-a adus la construirea turnului. Altă posibilitate este că această construcție este doar începutul și s-ar putea să treacă la fapte mai grave. Așa se poate înțelege întrebarea de la sfârșitul acestui verset „Și acum, să nu le fie deci zădărnicit tot ceea ce își propun să facă?”. Puterea unirii care este pe de o parte o putere pozitivă, poate fi folosită de oameni rău, prin scoaterea lui Dumnezeu, adică o rebeliune contra domniei lui Dumnezeu. **Oamenii trebuie să știe că ei nu pot face orice, că puterea lor este limitată. Întotdeauna vor fi fapte care nu sunt sub controlul lor din care reiese superioritatea Domnului.**

Povestea Turnului Babel încheie porțiunea de Bereșit – Geneză și începe porțiunea de Avot – Strămoși. După descompunerea popoarelor s-a anulat situația în care toată omenirea era condusă de un singur Dumnezeu. Aici a apărut necesitatea alegerii unui popor care să dețină o comunicare directă cu Domnul. Acesta este rolul poporului lui Dumnezeu care-L cheamă pe Domnul pe nume.

Chemarea lui Avraham pe Domnul au fost mai târziu rădăcinile chemării Domnului făcută de poporul evreu de-a lungul miilor de ani.

Pericopa Pekudei - Despre încrederea poporului și încălcarea încrederii poporului [anul 5784]

Pericopa noastră începe cu un prim raport public din Tora, poate primul din istoria mondială. Motivul raportului este terminarea construirii Tabernacolului, care este primul proiect național al poporului evreu în perioada deșertului. Finanțarea acestui proiect național s-a făcut prin „colectare comună” și prin donații personale făcute de popor. Moise a declarat strângerea donațiilor și a îmbinat sursa ei cu o poruncă divină: „Moise a spus întregii obști a copiilor lui Israel astfel, acesta este lucrul pe care l-a poruncit Domnul spunând” (Exod 35:4). După această introducere în care poporul este informat că aceasta este inițiativa Domnului și nu un proiect particular al lui Moise. După aceea Toraua continuă: „Luați din ceea ce aveți o donație pentru Domnul. Oricine pe care îl îndeamnă inima să aducă donația Domnului ...”, iar aici vine o detaliere a ceea ce este necesar la Tabernacol; metale: aur, argint și aramă, țesuturi și pietre prețioase (Exod 35:5-10).

Fiii lui Israel se alătură acestui proiect național, iar colectarea comună reușește, după cum scrie: „Au venit bărbații împreună cu femeile, oricine pe care îl inspirase inima” (Exod 35:22) și în continuare: „Orice bărbat și femeie a căror inimă i-a îndemnat să aducă pentru toată munca pe care Domnul a poruncit prin Moise să fie făcută. Copiii lui Israel au adus o ofrandă de bunăvoie pentru Domnul” (Exod 35:29).

Pericopa începe cu versetul următor: „Acestea sunt socotelile Tabernacolului, Tabernacolul Mărturiei, care au fost făcute după porunca lui Moise, munca leviților fiind dată în seama lui Itamar, fiul preotului Aaron” (Exod 38:21). Midrașul despre acest verset începe cu un principiu de bază care se învață într-un verset din cartea Proverbe 28:20: „Omul de încredere este mult binecuvântat, dar [dacă] aleargă după bogății nu va fi curățat (nevinovat)”. Acest verset este temelia principiului din Midraș Raba, Șmot Raba 51:1: „Rabi Tanhuma Bar Aba spune: omul de încredere este mult binecuvântat - Domnul Dumnezeu aduce peste ei binecuvântări, [pe când] cel care aleargă după bogății nu va fi cruțat”.

Din comentariile și explicațiile marilor înțelepți noi deslușim mai bine acest principiu: omul care acționează „cu credință” este demn la binecuvântări, pe când cel care este lipsit de credință și acționează prin înșelătorie este potrivit pedepsei.

Moise, care era gestionarul adunării donațiilor la care a-au alăturat toți fiii lui Israel, a stârnit suspiciuni la o parte din popor, după cum ni se povestește în midrașul Șmot Raba: „Tot ce s-a făcut la construirea Tabernacolului a fost după instrucțiunile lui Moise. El le-a spus: veniți iar eu vă voi face socoteala. Apoi a adăugat „Acestea sunt socotelile Tabernacolului”, așa și așa a ieșit socoteala ... atunci toți s-au limpezit în legătură cu socoteala ... De ce le-a făcut Moise socoteala? Deoarece el a auzit un zvon nebun murmurat în spatele său în care șușoteau: Uitați cum își unge Moise spatele și gâtul. Iar altul spune: tu care ți-ai luat sarcina să conduci construirea Tabernacolului, cum de cauți să te îmbogățești? În momentul în care Moise a auzit toate acestea le-a spus: când se va termina construcția vă voi face socoteala și așa a făcut „Acestea sunt socotelile Tabernacolului”.

Midrașul Yalkut Șimoni mai adaugă la aceste zvonuri: „Mai spuneau, tu mănânci de la evrei, tu bei de la evrei, tot ce ai este de la evrei”.

Chiar și în dreptul modern, abuz de încredere sau abuz de putere sau în serviciu sunt acuzații grave aduse unor demnitari ai statului care au păcătuțit. Însă ele provin de la dreptul biblic pe care îl vom prezenta în continuare.

Despre „încredere” în Tanach (Vechiul Testament)

Domnul Însuși grăiește despre rolul de conducător al lui Moise și al acțiunilor sale făcute cu loialitatea față de sarcina sa: „Dar cu slujitorul Meu Moise nu-i așa. În toată casa Mea el este de încredere” (Numeri 12:7). Midrașul Șmot Raba spune în legătură cu acest verset: „Omul de încredere este Moise fiindcă el este fidelul lui Dumnezeu și tot ce le porunca lor era binecuvântat. Aceasta s-a întâmplat când un levit (Korah - Core) a cerut preoția cea mare, iar sfârșitul lui a fost că „pământul și-a deschis gura” (Numeri 16:32). Altceva. Moise este omul de încredere, fiindcă de obicei numim pe oarecare responsabil pe finanțe doar dacă ei sunt câte doi. Iar cu toate că Moise a fost el singur trezorerul, el i-a chemat pe ceilalți și a făcut socotelile în fața lor și despre aceasta s-a spus „Acestea sunt socotelile Tabernacolului ... care au fost făcute după porunca lui Moise” de Moise cu mâinile lui Itamar”.

Fidelitatea despre care este vorba în acest midraș se referă între altele și la fidelitatea unei persoane publice în ceea ce privește banii, adică nu profită de poziția înaltă ca să facă abuz de încredere sau abuz de putere. Astfel, noi citim despre regele Iehoșafat - Iosafat care a vrut să colecteze bani pentru reparațiile în Templu „Nu le ceream socoteală oamenilor în mâna cărora puneau banii ca să-i dea lucrătorilor fiindcă munceau cu fidelitate” (2Regi 12:15).

Încrederea biblică nu se referă doar la chestii de bani, ci la orice gestionare a finanțelor publice cu fidelitate. Cuvântul „încredere” poate fi găsit și în sens de „dreptate”. Așa de exemplu în Psalmi: „El va judeca lumea cu dreptate și popoarele cu fidelitatea sa (96:13); iar în Proverbi „Cel ce vorbește cu fidelitate, spune ce este drept” (12:17).

„Fidelitate” se poate găsi și în sens de „integritate”. Așa de exemplu regele Iehoșafat - Iosafat poruncește judecătorilor: „Și le-a dat poruncă spunând: Lucrați în teamă de Domnul, cu fidelitate și cu o inimă întregă” (2Cronici 19:9). Comentariul „Mețudat David” (Cehia, sec.17) adaugă „Așa să faceți în judecată”.

În ciuda acestora, complexitatea omului îl călăuzește la situații în care aproape că nu găsim pe cineva la care nu se ascund unele fapte cu un pic de „încălcare a încrederii”. Așa de exemplu ne spune regele David în Psalmi: „Pentru că cel loial a pierit, pentru că cei fideli au dispărut dintre fiii oamenilor” (12:1). Regele Solomon ne spune în Proverbe: „Oameni de încredere cine mai găsește” (20:6). Cu alte cuvinte, aproape că nu se găsește așa o persoană. În fiecare dintre noi se ascunde ceva care îl îndepărtează de la definiția de „om al încrederii” în sensul absolut al cuvântului. Și poate că ar fi bine să ne adaptăm la gândirea că „încrederea” este domeniul exclusiv al Domnului Dumnezeu, după cum remarcă Moise: „Dumnezeu al credinței și fără prihană, drept și corect este El” (Deuteronom 32:4).

Pericopa Pekudei - שְׁהִינָה השכינה (Prezența divină) [anul 5785]

În pericopa Pekudei scrie: „Atunci norul a acoperit Cortul Întâlnirii și slava Domnului a umplut Tabernacolul. Și Moise nu a putut să intre în Cortul Întâlnirii, căci norul sălășluia asupra lui și slava Domnului umplea Tabernacolul” (Exodul 40:34-35). Se pune întrebarea ce înseamnă „slava Domnului” sau după cum se cheamă de obicei Șehina, care a umplut Tabernacolul și l-a împiedicat pe Moise să intre? Există în chestiunea aceasta o divergență profundă între înțelepții evrei. Unii cred că Șehina este unul din numele Domnului, pe când alții susțin că este doar o ipostază care-L reprezintă pe Dumnezeu.

Când înțelepții Talmudului vorbesc de Dumnezeu, coborârea, urcarea și ieșirea Sa, ei folosesc „Șehina”. Prezența Domnului - Șehina - depinde de nivelul moralei poporului. Midrașul de legendă Bereșit Raba ne povestește cum de fiecare dată când o generație a păcătuit, Șehina s-a retras într-una din firmamentele cerurilor. De exemplu, păcatul primului Adam, păcatul lui Cain, păcatul generației potopului, păcatul Sodomiților și alții. Cei care au reușit să-l coboare, au fost „perfectii”, *țadikim*, ca Avraham, Isaac și Iacov sau chiar Moise.

Există de asemenea o dispută în legătură cu prezența Domnului în Templu. În midrașul Șmot Raba 2:2 scrie: „Șmuel Bar Nahman a spus, până când nu a fost distrus Templul, Șehina se afla acolo ... iar când Templul a fost distrus, Șehina s-a retras în ceruri ... Rabi Eliezer spune, Șehina nu s-a mișcat din Sanctuar ... cu toate că el a fost distrus, a rămas în sfințenia lui. Rav Aha spune, niciodată Șehina nu se mișcă de la Zidul de Vest (astăzi: plângerii)”. Însă sunt filozofi evrei care susțin că nu trebuie să interpretăm expresiile acordate Domnului ca fiind îndreptate spre El personal ca nu cumva să ne încurcăm cu o personificare a Lui, un lucru aprig interzis.

Astfel, Rav Saadia Gaon (Rasag, Egipt-Irak sec. 10) spune că nu avem încotro decât să acceptăm că de fiecare dată când ni se povestește că oameni l-au văzut pe Domnul, este vorba de o entitate care îl reprezintă pe Dumnezeu pe care El l-a creat pentru aceea ocazie în mod special dintre unul din îngerii care sunt în jurul Lui care are lumină și splendoare - acesta este „slava Domnului”, iar înțelepții l-au numit „Șehina”.

Rambam (Maimonides, Spania sec. 12) îl urmează pe Rasag, dar îl și contrazice: „Slava Domnului se referă de obicei la lumina creației pe care Domnul îl răspândește printr-o minune în anumite locuri „Slava Domnului așezase pe muntele Sinai ” (Exodul 24:16) ... Însă sunt cazuri în care apare El însuși real „Arată-mi rogu-Te, slava Ta” (Exodul 33:18) și urmează și răspunsul „Căci nimeni nu-Mi poate vedea fața și să trăiască” (Exodul 33:20), iar acesta dovedește că slava de aici este vie ... câteodată slava se referă la admirarea Domnului de către toți oamenii” (More nevuim, Călăuza șovăielnicilor 1-64:a).

Ramban (Nahmanides, Spania, sec.13) se opune vehement părerii lui Rambam și a filozofilor evrei. El afirmă că este adevărat că Moise a refuzat să primească un înger în locul Domnului, însă Divinitatea nu este de teapa îngerilor, ci este în formă de creatură, reprezentant direct al Dumnezeuului.

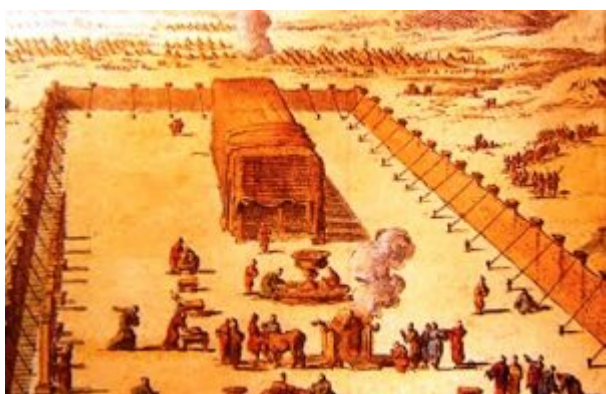
Cabalaua vede în Șehina o entitate aparte de Domnul Însuși. Șehina reprezintă prezența Divinității în lumea oamenilor. După un alt mare înțelept, Rabi Iehuda Ben Barzilai din Barcelona (Spania, sec. 11-12) când este vorba despre Șehina, aceasta se referă la „Duhul Sfânt”, care este o entitate creată de Domnul. După cartea „Zohar”, Șehina a înțelepților este reprezentarea divinității în formă reală și acțiunea ei în Israel și în lume. Ea este identificată cu ultima Sefira (Malhut) ca fiind conducătorul lumii și „Knesset Israel” din lumea de sus. Așadar este vorba din nou de o entitate aparte de Domnul Dumnezeu.

Putem concluziona într-un mod paradoxal că cercuri de raționalism ca Rasag și Rambam aleg o metodă adecvată științei secrete. „Slava Domnului” sau Șehina nu sunt o poreclă referitoare la Domnul Însuși, ci o „emanație” creată ca să se facă legătura cu poporul evreu.

O abordare total diferită o prezintă Ranak (Rabinul Nahman Krohman, Ucraina sec. 19) care aduce idea din dialectica hegeliană în felul următor: fiecare popor se fortifică prin întărirea forțelor spirituale care se găsesc în el. Din punctul acesta de vedere există o diferență esențială între Israel și restul popoarelor. În celelalte popoare aceste forțe sunt naturale și nu au o sursă aparte, pe când Israel își alimentează forțele dintr-o sursă „complet spirituală”, adică direct de la Domnul Dumnezeu. [Scrierile sfinte se referă tocmai la această legătură metafizică între Israel și spiritul total când ele ne spun că Domnul se află în toiu Israelului, duhul Lui se relaxează în mijlocul poporului, iar prezența Sa se întinde deasupra lui și îl acompaniază și în exil.](#)

Pericopa Pekudei: Ce au în comun cele două triburi, Iuda și Dan [anul 5779]

Conducători din ambele triburi au condus în perioade diferite ale istoriei poporului nostru proiecte deosebit de importante.

Bețal'el și Oholiav constructorii Mișcanului (Tabernacolului)

Bețal'el Ben Uri Ben Hur din tribul Yehuda a fost ales să construiască Mișcanul. A fost adăugat lângă el și Oholiav Ben Ahisamach din tribul Dan (Exodul 31:2-6. 35:30-35). În pericopa noastră ei sunt considerați egali ca importanță (Exodul 36:1-2): *Și a făcut Bețal'el și Oholiav... Și i-a chemat Moise pe Bețal'el și Oholiav...*

Ceea ce este special în legătura dintre Bețal'el și Oholiav ne spune Rași în Exodul 35:34: *Și Oholiav din tribul Dan, dintre cele mai umile triburi, din fii slujnicilor, și l-a pus Domnul la munca Mișcanului alături de Bețal'el care era*

din cel mai de văză trib pentru a îndeplini cele scrise (Iov 34:19): "Și nu se va deosebi bogatul de sărman".

Yehuda (al cărui membru este Bețal'el) este tribul familiei regale, în timp ce Oholiav (membru al tribului Dan) este unul dintre copiii slujnicilor. Tribul Iuda a fost în fruntea marșului în deșert (Deuteronom 10:14), iar Dan a fost coada coloanei (Deuteronom 10:25). Referirea specială la prezența simultană și integrată a celor două triburi la evenimente de o asemenea importanță, în calitate de deschizător de coloană-unul și în calitate de încheietor de coloană-celălalt, simbolizează angajarea în acest marș eroic a tuturor membrilor poporului Israel, de la primul până la ultimul.

Cooperarea între cele două triburi este de fapt, mai veche, putând fi datată chiar înaintea construirii Mișcanului. Când Yosef a cerut ca Benjamin să rămână la el după ce s-a găsit cupa la el, ne povestește Midraș Bereșit Raba, Vayigaș 93:7 că cei din tribul Yehuda s-au supărat rău de tot și au țipat așa de tare încât vocea lor s-a auzit la 400 de pârșă distanță (1 pârșă = aproape 4 km.), acolo unde au auzit strigătele și cei din tribul Hușim Ben Dan. Aceștia au venit imediat la Yehuda și, împreună, au continuat să țipe ca un gest de sfidare la adresa Egiptului. Aceasta este, de fapt, prima colaborare între cele două triburi.

Iuda și Dan sunt cele două triburi care au porecla de גור אריה, gur arye "leu tânăr". Ceea ce semnifică o conducere puternică și o colectivitate ai cărei oameni sar în ajutorul celorlalți.

Șlomo și Hiram, constructorii primului Templu

Iar aceste relații de cooperare au continuat și mai departe.

Astfel, poate fi dată ca exemplu cooperarea între triburile Yehuda și Dan cu ocazia construirii primului Templu în locul lui definitiv la Yerușalayim. Șlomo Hamelech (regele), bineînțeles din tribul Iuda, a condus construirea Templului și constructorul care l-a construit a fost Hiram, a cărui mamă era din tribul Dan și al cărui tată era din tribul Naftali (1 Regi 7:14, 2 Cronici 2:13).

În Midrașul Yalkut Șim'oni se face o paralelă între constructorii Mișcanului și cei al Templului: *A spus Rabi Levi în numele lui Rabi Hiia fiul lui Hanina: Vei găsi când a fost clădit Mișcanul două triburi au luat parte la munca lui tribul lui Yehuda [prin] Bețal'el și tribul lui Dan [prin] Oholiav fiul lui Ahisamah. Deasemenea în clădirea Templului de la Ierusalim "fiul unei văduve din tribul Dan" și Șlomo fiul lui David din seminția lui Yehuda.*

Rași ne explică cauza conexiunii între cele două triburi. El pune întrebarea: ce importanță are să știm din ce trib erau tatăl și mama? Ne povestește despre Rahel care a spus: am întors-o atâta pe toate părțile, până am ajuns să mă compar cu Lea, sora mea. Dacă Lea se va putea lăuda că Bețal'el, fiul ei, construiește Mișcanul, împreună cu el va trebui să fie și unul din copiii lui Dan (fiind vizat băiatul cel mare al lui Bilha, sclava lui Rahel), după cum este scris (Exodul 38:23) *Și împreună cu el Oholiav fiul lui Ahisamah din seminția lui Dan. Și dacă Șlomo, fiul surorii mele va construi Templul, cu el va trebui să participe și unul din copiii lui Dan și Naftali.*

Argumentul este simplu: ca să nu existe invidie și tensiune între triburi, aspectul principal îl constituie stabilirea celei mai armonioase legături între extremele triburilor - superiorul și inferiorul - prin sădirea convingerii că toate triburile iau parte la construirea Mișcanului.

Samson - tatăl din Dan și mama din Iuda; Melech Hamașiah (Mesia) - tatăl din Iuda și mama din Dan

Șimșon, unul din cei mai speciali judecători, a combinat între triburi altfel: tatăl lui, Manoah, era din Dan și mama lui din Iuda.

În alt midraș (Midraș Agada Bereșit, Vayehi 29) ni se spune că așa va fi în viitor cu originea lui Melech Hamașiah: *"Pui de leu Iuda" acesta este Mesia fiul lui David care va ieși din două triburi tatăl lui din Iuda și mama lui din Dan.*

Sunt situații în care cele două puteri se concentrează într-o singură personalitate ca să scoată la iveală puterea de care este nevoie ca să se unească toate triburile cu sufletul și cu trupul.

Pericopa Pinhas - „Fiii lui ...”, „Ficele lui ...” și semnificația lor [anul 5780]

Pericopa Pinhas este a doua în lungime după pericopa Naso și este pe numele unui personaj controversat al cărui acțiune se petrece în fond în pericopa anterioară, Balak. Printre altele, în această pericopă găsim amănunte despre cel puțin patru fii sau fiice renumiți sau părinții lor sunt renumiți. Despre ficele lui Țlofhad, renumite datorită lor însuși am scris deja. Astăzi vom învăța despre ceilalți fii din această pericopă. Unele povești sunt pentru mai bine, iar altele pentru mai rău.

1. Fiii lui Korah (Core)

În această pericopă, în cadrul pregătirilor pentru intrarea în țară, se derulează un recensământ în care sunt numărate familiile, triburile etc. Ne este povestit ce li s-a întâmplat de-a lungul vremii. Familia Korah (Core) lipsește și în continuare apare un verset uluitor după care numărătoarea continuă normal. Versetul conține patru cuvinte: „Și fiii lui Korah nu au murit” (Numeri 26:11). Interesant că în unele traduceri apare „Dar fiii lui Korah nu au murit”. Aceasta este o interpretare foarte logică. În orice caz, aici avem o mare problemă: de ce ei nu au murit cu toată ceata și Toraua o amintește în mod explicit? Noi știm că toți cei implicați în această revoltă au murit. Ca dovadă, ficele lui Țlofhad când vin la Moșe să-și ceară moștenirea, îi spun că tatăl lor a murit nu pentru că a fost în ceata lui Korah, ci din alt motiv (Numeri 27:3).

Rași elucidează această enigmă, de ce fiii lui Korah nu au murit: „Ei au fost la început printre conspiratori, însă în timp ce se derula rebeliunea s-au gândit din nou și s-au pocăit. Cu alte cuvinte la început și ei erau printre conspiratori, dar în timpul rebeliunii, în ultima clipă s-au răzgândit și s-au pocăit și au fugit fără să spună o vorbă. De aici comentatorii învață că dacă greșești în viață, poți întotdeauna să-ți corectezi greșelile, să te pocăiești și să fi iertat. Așa cum ei au rămas în viață.

Acești fii a lui Korah au un loc special în ritualul nostru. Noi îi amintim o dată pe an într-un moment fascinant: De Roș Hașana, exact înaintea de suflarea în *șofar*, noi citim de șapte ori Psalmul 47 care începe cu versetul „Către mai-marele muzicii, un psalm al fiilor lui Korah”. Noi îi amintim în aceste momente solemne și emoționante înainte să auzim *șofarul*, victoria lor asupra răului și alegerea binelui, în aceste momente de pocăință și de încoronare a lui Kadoș Baruch Hu asupra întregii lumi și asupra noastră.

2. Fiii lui Aaron

În timp ce fiii lui Korah nu au murit, fiii lui Aaron, unii dintre ei, au murit: „Și lui Aaron i s-au născut Nadav și Avihu, Elazar și Itamar. Și Nadav și Avihu au murit când au apropiat foc străin în fața Domnului” (Numeri 26:60-61). Cum

se poate explica că pe de o parte fiii lui Korah nu au murit, iar fiii lui Aaron au murit? Ca de obicei sunt foarte multe răspunsuri. În primul rând, noi avem libertatea de a alege. Tatăl tău poate fi Korah „cel groaznic”, iar tu te căiești *tesuva* și rămâi în viață. Pe de altă parte, tatăl tău poate fi Aharon „cel care iubește pacea și urmărește pacea” și să mori în timp ce apropii foc străin în fața Domnului, lucru pe care îl poate înfăptui numai cohen hagadol (marele preot). Să ne amintim ce spune marele înțelept Rambam (Maimonides): „Fiecare om are permisiunea următoare: dacă vrea, poate alege calea cea bună în viață și să fie drept, *țadik*; dacă vrea, poate să aleagă drumul cel rău și să fie un rău, jalnic, *rașa*”.

Vom propune încă o explicație posibilă, aflată în versetul următor: „Și a vorbit (Moise) către Korah și către toată ceata sa zicând: Măine dimineața Dumnezeu va arăta cine este a Lui și cine este „sfânt” și-l va apropia de El, și pe cel pe care îl va alege îl va apropia de El” (Numeri 16:5). Comentatorii spun că Moise le-a propus să nu se pripească, ci „să doarmă” pe ideea lor și în zori să ia hotărârea. Câteodată dormi o noapte și dimineața ți se mai limpezește mintea și gândirea. Într-adevăr, fiii lui Korah și-au băgat mințile în cap și s-au răzgândit. Fiii lui Aharon nu au avut răbdare să aștepte și să se gândească. Ei intenționau să-i moștenească pe Moșe și Aharon cât mai repede. Ei s-au năpustit în Templu în grabă și sfârșitul a fost ca atare.

3. Fiii lui Moise

Spre deosebire de fiii pe care i-am amintit până acum, este greu de găsit expresia „fiii lui Moise”. Ei nu ocupă un loc important în derularea evenimentelor. Imediat după povestea fetelor lui Țlofhad, Moșe hotărăște să numească un succesor. În legătură cu asta, midrașul ne aduce o poveste extraordinară: „După ce fetele lui Țlofhad și-au moștenit tatăl, Moșe și-a spus că el are nevoie ca băieții lui să-l moștenească și să-l succeadă. Hakadoș Baruch Hu i-a spus: fiii tăi au stat degeaba și nu au învățat Tora. Iehoșua te-a slujit și te-a onorat. Cu toate acestea el se scula cu noaptea în cap și se culca în toiul nopții ca să apuce să facă tot. El este cel căruia i se cuvine să slujească pe Israel”. Cu alte cuvinte, fiii lui Moșe nu îl vor succeda. Nici Pinhas din pericopa noastră nu îl va succeda pe Moșe și nici fiii lui Korah care au făcut *Teșuva*, cântă și bineînțeles nici fiii lui Aaron. Toți sunt din familia lui, rude cu el. Cel care îl va succeda este cu totul altcineva și anume „fiul lui Nun”. Cine este Nun? Nu știm fiindcă el nu este amintit în Tora. Este clar însă că el l-a crescut pe Iehoșua fiind tatăl lui. Atunci de ce a fost ales Iosua? Nu din pricina că el este „fiul lui” ci fiindcă el este „elevul lui”. El a aranjat mese și scaune (pentru a învăța), el a învățat de la Moise zi și noapte, el s-a concentrat pe învățătura lui și a trăit în jurul lui. Era de așteptat să vină porunca: „Și Domnul i-a zis lui Moise: Ia pe Iosua, fiul lui Nun, un bărbat în care este spirit, *ruah*, și contează (pune mâna) pe el” (Numeri 27:18).

Ceea ce contează în lumea asta sunt spiritul, sufletul, apropierea de Dumnezeu și învățătura pe care El ne-o dă prin diferiții înțelepți.

Observații

Ce învățăm din aceste detalii mici ascunse între rânduri. În primul rând fiecare dintre noi are permisiunea și dreptul de a alege între bine și rău și fiecare va fi judecat după alegerea lui și după faptele lui și în nici un caz nu după părinții lui sau după greșeli pe care le-a comis în trecut.

În al doilea rând apartenența la o familie nu-ți dă drepturi automate de a moșteni privilegiile puterii. Contează sufletul omului, credința lui și mai ales învățătura lui. Dacă fiii unui mare lider, chiar cel mai mare, n-au învățat nimic și nu au făcut nici o dată ceva ca să lucreze și să producă, ei nu vor avea parte de nici o șansă să moștenească pe părinți.

[Și la drepturi toți sunt egali, bărbați și femei, săraci și bogați, privilegiați și anonimi. Fetele lui Țlofhad au același drepturi ca și fiii lui Aaron sau a lui Moise.](#)

Pericopa Pinhas - Kozbi Bat Țur כּוּזְבִי בַת Țוּר [anul 5781]

La sfârșitul pericopei Balak se petrece un eveniment îngrozitor și în același timp cutremurător. După ce Bil'am (Balaam) încearcă să-i blesteme pe evrei dar îi binecuvântează, iar Balak fierbe de nervi din cauza eșecului, după ce fiecare merge pe drumul lui, evreii încep să se curvească cu fetele moabite, iar ele îi îndeamnă să se roage la idolii lor. De ce nu?! Hakadoș Baruch Hu este foarte supărat, iar Moise, în numele lui, îndeamnă căpeteniile poporului să-i omoare pe vinovați. O persoană din Israel se culcă cu o fată midianită în public, în fața poporului și a lui Moșe. Atunci sare din mijlocul obștei un *cohen* (preot), Pinhas fiul lui Elazar și nepotul lui Avraham, ia o lance și îi ucide pe amândoi.

Doar la începutul pericopei Pinhas aflăm despre cine este vorba. Este vorba despre o midianită, ne evreică despre care nu știm aproape nimic din Tora, dar aflăm multe detalii din Talmud, comentatori și midraș.

Un lucru care este diferit de majoritatea personajelor feminine care au o apariție fulgerătoare este că noi îi știm numele și originea. Vom explica la început sensul numelui care, după cum știm, este extrem de important în scrierile evreiești și în credința iudaică în general. Dar înainte de toate, să ne amintim de originea ei. Iar aceasta apare chiar în Tora: „Numele femeii midianite ucise era Kozbi, fiica lui Țur; acesta era căpetenie a unui neam, a unei case părintești, în Midian” (Numeri 25:15). Ca să ne amintim cine sunt acești midianiți, trebuie să ne întoarcem la Avraham, care la ani după ce i-a murit iubita soție Sara, citim deodată că se recăsătorește: „Avraham și-a mai luat o femeie/soție al cărei nume era Ketura. Ea i-a născut lui pe Zimran, pe Ioșan, pe Medan, pe Midian, pe Ișbaq și pe Șuah” (Geneza 25:1-2). Așadar Midian este unul din fiii lui Avraham, fiind frate vitreg cu Isaac. Cu alte cuvinte acești fiii a lui Ketura și neamurile lor sunt cei mai apropiați de evrei. Mai apropiați decât Amon și Moav care sunt veri cu Ițhak. După Halacha ei sunt obligați la Mila (circumcizie) și la încă câteva mițvoturi pe care le-a primit Avraham. Midrașul ne povestește că Qetura este în fond Hagar pe care Avraham o alungase după cererea Sarei, iar Isaac s-a dus s-o caute ca să-i fie soție. El a sosit acasă cu ea exact în momentul în care a ajuns Rebeca călărind pe cămilă. Când Rebeca i-a văzut pe cei doi, a căzut de pe animal: „Iar Rebeca, ridicându-și ochii, l-a zărit pe Isaac și a căzut de pe cămilă” (Geneza 24:64). Aceasta este povestea lui Ketura în midraș.

Despre numele lui Kozbi, sunt propuneri multe la diferiți interpreți. Din punct de vedere științific, fiind midianită s-ar putea ca numele ei să rezulte din limba acadiană (asiriană și babiloniană) de care sunt mai apropiați Midian. În această limbă, rădăcina cuvântului, KZV/B, înseamnă fertilitate. Poate fi o aluzie atât la misiunea ei, cât și la mijloacele de care se folosește ca să o îndeplinească. Însă comentatorii evrei se referă la această rădăcină a cuvântului în sensul ei din limba ebraică și din limba aramaică. În ambele, KZV/B înseamnă minciună. Mulți explică numele acesta fiindcă ea l-a mințit pe tatăl ei care era o mare căpetenie a unei ramuri din Midian când a mers ca voluntară la această misiune de a se împotrivi conducerii lui Moșe. Ea, o prințesă străină a venit să găsească o personalitate de rang înalt cu care să provoace un act neobișnuit de provocare de desfrâu, de dezmaț. Așa l-a găsit pe Zimri Ben Salu, președintele tribului Simeon, care se împotriva conducerii lui Moșe.

În Talmud, Kozbi apare pur și simplu o curvă ordinară. În tractatul Sanhedrin 82:b, marele înțelept Rav Șeșet ne

spune că numele ei era Şvilna Bat Țur, iar numele de Kozbi l-a primit mai târziu fiindcă și-a mințit tatăl. În același tractat mai încolo ni se spune că acest nume de Şvilna a devenit un nume comun pentru curve. Tot acolo în Sanhedrin este scris că deja mama ei era o curvă, așa că ea este *Zona Bat Zona* זונה בת זונה, o curvă fiica unei curve.

Vom încheia cu o poveste scurtă despre Kozbi, din midrașul Şmot Raba 33: „Kozbi i-a spus lui Zimri: eu nu ascult decât pe cel mai mare (în grad), iar el este bineînțeles Moise, șeful tău. Zimri i-a spus: Și eu sunt șeful tribului meu și mai mult decât atât, tribul meu (Simeon) este mai mare decât tribul lui (Levi) eu sunt al doilea în ordinea nașterii (fiilor lui Iacov) pe când el este al treilea. Ea l-a luat pe Zimri de mână și a trecut cu el în mijlocul întregului popor după cum este scris: „Și iată unul din fiii lui Israel a venit și a înfățișat-o fraților săi pe o midianită, sub ochii lui Moșe și sub ochii întregii adunări a fiilor lui Israel, pe când plângeau ei la intrarea Cortului Întâlnirii” (Numeri 25:6). În același moment a ripostat Pinhas: „Nu este nici o persoană care să-i omoare și să moară? Unde sunt leii, Pui de leu, Iuda?”.

Am învățat încă o poveste minoră în care o personalitate importantă încearcă să-l provoace pe Moșe prin fapte de destrăbălare și umilință. Însă așa cum vedem de obicei, de exemplu gloata lui Korah/ Core, o femeie este cea care îl conduce la moarte. Ei sunt omorâți de o singură lovitură de lance care i-a străpuns, după midraș, pe ambii din aceeași lovitură. [Această lovitură rară dovedește că acesta era voința Domnului.](#)

Pericopa Pinhas - Personalitatea specială a fetelor lui Țlofhad [anul 5779]

Unul dintre evenimentele extraordinare pe care le relatează această pericopă este povestea fetelor lui Țlofhad. Această emoționantă poveste este strâns legată de evenimentele din jurul recensământului lui Bnei Israel, făcut înaintea împărțirii între triburi a pământului țării. Imediat după împărțire începe povestea fetelor:

„Atunci au venit fetele lui Țlofhad fiul lui Hefer fiul lui Gilad fiul lui Mahir din neamul lui Menașe fiul lui Iosef și acestea sunt numele fiicelor lui: Mahla, Noa, Hogla, Milca și Tirța. Și au stat înaintea lui Moise, a lui Elazar preotul, înaintea căpeteniilor și înaintea întregii obști, la ușa Cortului Adunării, și au zis: “Tatăl nostru a murit în pustie; el n-a fost din adunarea care s-a ridicat împotriva lui HAȘEM cu adunarea lui Korach ci a murit pentru păcatul său și fii n-au avut. De ce să piară numele tatălui nostru din neamul lui, pentru că n-are fii? Dă-ne nouă moșie între frații tatălui nostru!” Și a adus Moise cererea lor în fața Domnului”. (Numeri 27:1-5).

Fetele lui Țlofhad cer în fond pământul care li se cuvine de la împărțirea țării, fiindcă tatăl lor n-a avut băieți care

să-l moștenească.

În primul rând este important să știm cine era Țlofhad, fiindcă în Tora nu apare nimic despre el. Talmudul, în tratatul Șabat 96b ne oferă două imagini ale acestui personaj.

Prima este a lui Rabi Akiva care ne spune că Țlofhad era așa numitul „adunător de vreascuri de Șabat” (pericopa Șlah), care a fost omorât din porunca lui Hașem. Pe de altă parte, Rabi Yehuda Ben Batira ne spune că el era unul dintre cei care s-au urcat pe vârful muntelui - Maapilim (Numeri 14), după comiterea așa numitului „păcat al iscoadelor”, cu toate că li s-a spus să nu se urce.

Este foarte interesant că principala cerință a fetelor vizavi de nedreptatea în ceea ce privește împărțirea pământului țării apare în versetul 4:

„De ce să piară numele tatălui nostru din neamul lui, pentru că n-are fii? Dă-ne nouă moșie între frații tatălui nostru!”

Ele contestă foarte clar ceea ce cred că li se cuvine, considerând că este nedrept, fiindcă tatăl lor nu a avut băieți, să nu li se dea o proprietate ca la toată lumea. Dar trebuie să fim atenți la versetul 3 dinainte în care fetele mai spun ceva: “Tatăl nostru a murit în pustie; el n-a fost din adunarea care s-a ridicat împotriva Domnului cu adunarea lui Korah (Core) ci a murit pentru păcatul său și fii n-a avut”. De ce aveau fetele nevoie să spună că tatăl lor n-a murit din cauza păcatului lui Korah și adunarea lui, ci a murit din păcat personal. Rași ne explică că fetele au avut nevoie de acest argument ca să spună că Țlofhad a murit comițând un păcat care l-a afectat personal, dar fără să-i facă și pe alții să păcătuiască, precum au făcut cei din neamul Korah. Ca atare, și din acest motiv li se cuvine să solicite o proprietate.

De la Rași este clar de ce fetele aveau nevoie de comparația cu Korah, dar întrebarea încă rămâne: de ce cu Korah și nu cu alții care și ei au păcătuțit și i-au făcut și pe alții să păcătuiască, cum ar fi de exemplu „păcatul vițelului” sau „păcatul iscoadelor”.

Ramban (Nachmanide) ne explică clar că fetelor le era frică că Moise îi urăște în mod special pe Korah și pe cei din adunarea lor, fiindcă ei, mai mult decât toți ceilalți păcătoși din deșert s-au răzvrătit împotriva lui Moșe personal și împotriva conducerii lui. Din această cauză era așa de important să dovedească că tatăl lor nu a făcut parte din gașca lui Korah.

Putem să aducem încă o dovadă la acest comentariu din Tora. În Numeri 26, verseturile 50-51 Tora enumeră detaliat numele tuturor familiilor aparținând triburilor fiilor lui Israel. Pe lista asta sunt numai două excepții. Prima în verseturi 9-11 unde sunt menționați Datan și Aviram și fii lui Korah care nu au murit. A doua în versetul 33 în care sunt menționate fetele lui Țlofhad.

Întrebarea este de ce Tora face o excepție în lista asta precisă cu două povești, una despre Korah și a doua cu fetele lui Țlofhad? Este vreo legătură între cele două evenimente? Cu ajutorul comentariului lui Ramban noi descoperim faptul că cele două evenimente nu au fost conjugate din întâmplare, și că ele întăresc spusele fetelor lui Moșe. Este o deosebire fundamentală între Korah și Țlofhad. Korah a murit comițând păcatul de a face și pe alții să păcătuiască, în timp ce Țlofhad a murit din cauza păcatului personal.

Lucrurile astea se explică precis din versetul care prezintă cererile fetelor Tatăl nostru nu a făcut parte dintre oamenii lui Korah, al căror păcat a fost cu mult mai mare decât al lui, și de aceea n-au primit proprietate. Tatăl nostru a murit păcătuind personal, fără să-i afecteze în nici un fel pe alții. Fiii lui Korah n-au primit pământ chiar dacă, conform tradiției, acesta se cuvine numai bărbaților. Chiar dacă tradiția ne dezavantajează, faptul că vina tatălui nostru este mult mai mică și împrejurarea că el n-a avut fii, ci doar fiice, moștenirea ni se cuvine și nouă care suntem femei.

[Această desfășurare a evenimentelor dezvăluie personalitatea extraordinară a fetelor lui Țlofhad, adevărate și surprinzătoare promotore ale mișcării feministe în zorii istoriei, atunci când asemenea idei erau extrem de dificil să fie acceptate.](#)

Pericopa Pinhas - Recensămintele în Tanach [anul 5782]

În această pericopă se organizează ultimul recensământ al evreilor în pustiu, după aproape 40 de ani de peregrinare în ajunul intrării în Ereț Israel. În această lungă perioadă au avut loc câteva recensăminte. În cartea Exod, în pericopa "Ki tisa" se dau instrucțiuni pentru organizarea unui recensământ: „Când vei face numărătoarea fiilor lui Israel, să dea fiecare lui Adonai răscumpărare pentru sine când îi vei număra, ca să nu fie între ei vreo nenorocire când îi vei număra” (Exod 30:12). Cu alte cuvinte, când vei face să știi numărul fiilor lui Israel, să nu-i numeri pe capete, ci să doneze fiecare câte o jumătate de Şekel și prin numărarea lor vei știi numărul evreilor. Rași ne explică aici că recensământul cu ajutorul monedelor vine ca să apare poporul „fiindcă în numărătoarea oamenilor este *ayin hara* עין הרע „privire care deoache, după cum s-a întâmplat în zilele regelui David”. El se referă la evenimentul din 2Samuel 24 în care David poruncește să se facă o numărătoare a poporului pe capete, iar pedeapsa nu a întârziat să vină: 70.000 de oameni au murit până când David i-a cerut Domnului ca el să fie pedepsit. Până la urmă, după ce regele a îndeplinit poruncile Domnului, el și poporul au fost iertați.

Cei care sunt numărați la aceste recensăminte sunt bărbații de la 20 de ani în sus, care sunt recrutați în armată (vezi articolul meu despre acest subiect în Pericopa BeMidbar). Mai putem adăuga aici la acel articol că la vârsta aceasta oamenii sunt într-o formă fizică excelentă, după cum ni se spune în „Pirkei Avot 5:24 „La 20 de ani - la urmărire/la meserie”. În afară de asta, aceasta este vârsta de la care începe să se aplice pedepsirea divină.

Ultima instrucțiune se referă la soarta banilor care se folosesc la numărătoare: „Să iei argintul împăcării de la fiii lui Israel și să-l dai pentru slujba Cortului Întâlnirii și să le fie fiilor lui Israel spre pomenire în fața lui Adonai ca să se facă împăcare pentru sufletele voastre” (Şmot/Exod 30:16). Acești bani traduși corect „argintul împăcării/izbăvirii” se numește în ebraică *kesef kipurim* כסף כיפורים al cărui scop este munca din Templu. De aici noi învățăm că este o „mițva pentru generații” מצווה לדורות.

Recensămintele

În midrașul BeMidbar Raba 20:19 se caută cauze la atât de multe recensăminte: când au ieșit din Egipt s-au numărat, după vițelul de aur au numărat ca să știe câți au rămas (Exod 38:26), pe 1 Nisan a fost inaugurat Mișkanul, Tabernaculul (Exod 40:17) și pe 1 Iyyar s-au numărat din nou (Numeri 1:2).

Scopul primului recensământ din cartea BeMidbar/Numeri a fost probabil ca să se știe numărul de luptători din fiecare trib, ca poporul evreu să poată să se organizeze mai bine pentru războaiele pe care le va avea după

intrarea în țară. Aceasta este și explicația lui Sforno (Italia, sec. 15-16). Ramban (Nahmanides, Spania, sec. 13) spune în comentariul său la Numeri 1:48: „Nu știu ce rost are această mițva poruncită de Dumnezeu ... poate să le spună ce *hesed* (îndurare) a făcut cu ei, care au plecat în Egipt doar 70, iar acum sunt ca firele de nisip ale mării, atâția și atâția la vârsta de 20 de ani”. Dar în continuare el adaugă: „Moșe și președinții trebuiau să știe câți recruți apti la război au, fiindcă Toraua nu se bazează pe minuni cum ar fi „unul urmărește/gonește o mie”.

În instrucțiuni la acest recensământ se spune (o traducere aproximativă): „iar aceia s-au trecut după spițe, pe familiile lor și pe casele părinților lor” (Numeri 1:18). Rași ne explică aici: „Aduceți cărțile genealogice și orașele lor natale ca fiecare să apară după proveniența lui”. Cu alte cuvinte, fiecare să-și păstreze apartenența la tribul lui.

În acest recensământ nu s-au numărat Leviții din pricină că ei nu erau luați la armată. Mai târziu, Moșe a primit poruncă să fie numărați separat, fiindcă după cum ne spune Rași la Numeri 1:49: „Și legiunea regelui trebuie numărată separat”. Cauza că și Leviții vor trebui să fie numărați mai târziu este că Hakadoș Baruch Hu anticipează că fiii lui Israel de peste 20 de ani vor muri în pustiu, iar Leviții care nu au păcătuit la vițelul de aur nu trebuie să moară împreună cu ei.

Ultimul recensământ apare în pericopa noastră, când poporul Israel se află la Șitim, în ajunul intrării în țară. După sfatul lui Bil'am, fetele lui Moav i-au invitat pe evrei să se închine la zeii lor „... poporul a mâncat și s-a închinat dumnezeilor lor (BeMidbar/Numeri 25:2). Adonai l-a poruncit pe Moșe să spânzure căpeteniile poporului la lumina soarelui. Din această cauză, a izbucnit o epidemie (Numeri 25:1-9). Datorită acțiunii rapide a lui Pinhas, Adonai a oprit epidemia. Atunci din nou Moșe și Elazar/Eleazar au primit porunca să numere poporul, de la vârsta de 20 de ani în sus, apti pentru armată (Numeri 26:2). Comentatorul Hizkuni (Franța, sec. 13) ne învață că era nevoie de încă un recensământ pentru principiul de împărțire a țării pe baza măsurii triburilor.

Recensământul regelui David

După cum am învățat din instrucțiunile din pericopa „Ki Tisa”, este interzis numărarea oamenilor în mod direct și la fel este interzis să se facă recensăminte inutile, fără rost. Regele David i-a comandat la un moment dat comandantului armatei, Yoav Ben Ţruia, să organizeze un recensământ în toată țara, în „2Samuel 24:1-6: „... înregistrați poporul ca să știu numărul poporului” (2Samuel 24:2). Yoav încearcă să schimbe idea eronată a regelui și-i spune: „Domnul să înmulțească poporul de 100 de ori ... și domnul meu regele de ce vrea să facă așa ceva?” (2Samuel 24:3).

Despre acest recensământ este scris în midrașul „BeMidbar Raba” 2:17: „Rabi Eliezer în numele lui Iose Ben Zimra spune: Cât timp poporul Israel a fost numărat cu rost, nu a lipsit nimeni (nu a fost lovit), iar când au fost numărați fără rost au lipsit (au fost loviți). Ei au fost numărați cu rost pe vremea lui Moșe, când au ieșit cu drapelele și la împărțirea țării, iar fără rost pe vremea lui David. După 9 luni și 10 zile s-au întors recenzorii la Ierusalim și i-au predat regelui rezultatele recensământului. Însă atunci „Dar inima lui David a fost lovită de remușcări după ce a numărat poporul. Atunci David i-a spus lui Adonai: Am păcătuit foarte mult făcând lucrul acesta. Acum Adonai, te rog iartă nelegiuirea slujitorului tău, căci am făcut o mare prostie” (2Samuel 24:10). Dumnezeu i-a ascultat cererea și l-a trimis pe profetul Gad ca să-i propună la alegere una din trei pedepse. Marele comentator Ramban (Nahmanides) dă două cauze la furia Domnului. Prima, recensământul a fost fără rost, după cum citim în midraș. Al doilea, s-ar putea că David a ordonat să fie numărați toți cei de 13 ani în sus și nu de la 20 de ani cum scrie în Tora. Cu alte cuvinte, David a greșit și că a ținut recensământul și prin metoda în care l-a făcut, fiindcă în pericopa „Ki tisa” scrie că această mițva este pentru generații.

Învățăm de aici din nou ca nu cumva să facem mai mult decât avem voie și ni se cere, nici măcar în chestiuni de credință.

Pericopa Ree - De ce este interzis să mâncăm porc? [anul 5782]

Una din temele din pericopa noastră este interdicția de a mânca carne de porc, după ce a fost amintită deja în pericopa Şmini. Între animalele interzise evreilor este în pericopa noastră și porcul (Deuteronom 14:8), numit în ebraică *hazir* חזיר. Această specie de porci este astăzi identificată cu cea numită „Sus scrofa”. Cauza că Toraua ni-l amintește în mod special este că dintre toate viețuitoarele de pe pământ este singura „care are unghia despicată complet, dar nu este rumegetor” (Levitic 11:7). Talmudul ne lămurește: „Oricare cunoscător din lume știe că nu există ceva (un animal) care are unghia despicată și este impur decât porcul; de aceea scrierea îl amintește în mod deosebit” (tractatul Hulin 49:a).

Porcul este considerat culmea urâteniei și a dezgustării: „un inel de aur în râtul unui porc” (Proverbele 11:22). Iar profetul Isaia 66:17 spune: „Cei care se sfințesc și se purifică pentru a intra în grădini urmându-l pe cel care este în mijloc și mâncând carne de porc, lucruri respingătoare și șoareci, vor pieri toți împreună”. Versetul „mâncând carne de porc” (Isaia 65:4), marele înțelept Rasag (Irak, sec. 10) traduce în arabă „mâncând ceva care seamănă cu carne de porc”, iar versetul „acela care oferă (ca olsaia 66:3) el traduce „acela care oferă ofrandă ca sângele unui porc”. În Talmud, tractatul Brachot 25:a scrie „A spus Rav Pepe, gura unui porc este ca un căcat”.

Din cauza imaginii atât de disprețuitoare al porcului, mulți se feresc să folosească cuvântul și în locul lui spun „altceva” *Davar Aher* דבר אחר, inspirat din Talmud. Din aceeași cauză, înțelepții din Talmud au comparat împărăția Romei cu un porc „împărăția cea rea a lui Edom (Roma) este un porc”.

Câinele, la fel ca porcul, este văzut ca un animal disprețuit: „Cine frânge gâtul unui câine oferă un dar din sângele unui porc” (Isaia 66:3); „Cine crește câini parcă ar crește porci” (Talmud, tractatul Baba Kama 83:a); Nu te faci sărac de la un câine și nu te faci bogat de la un porc” (Talmud, tractatul Şabat 145:b). Aluzii găsim și în Noul Testament: „Câinele s-a întors la vărsătura lui, iar scoafa spălată s-a întors să se tăvălească în mocirlă” (2Petru 2:22); „Nu dați la câini ce este sfânt și nu aruncați la porci perlele voastre” (Matei 7:6).

Porcul reprezintă toate alimentele interzise la olaltă. La fel este și la musulmani. Interdicția de a mânca porc este amintită în Coran de patru ori. Un înțelept musulman constată că porcul este amintit așa de mult în Coran din cauză că arabii mâncau mult porc înainte de Islam, carnea de porc fiind foarte gustoasă. Câinele și maimuța nu sunt amintite fiindcă nu se mâncau. Musulmanii mai au și alte explicații. Alt mare înțelept arab are o altă explicație la interdicerea cărnii de porc. El spune că această carne este atât de gustoasă că este obligatoriu să se bea vin după masă. Din pricină că la musulmani acest lucru este interzis, a fost interzisă și carnea de porc.

Înțeleptul evreu Rambam adaugă la argumentele religioase și argumente medicale științifice. El scrie în monumentală sa operă „More nevuim” (Călăuza celor rătăciți) 3:48: „Toraua ne interzice să mâncăm porc din cauza jegului său și din cauză că el mănâncă numai mizerii. Doar noi știm cât de meticuloasă este Toraua la vederea gunoaielor, chiar și în pustiu în tabără și cu atât mai mult în orașe. Dacă am crește porci pentru hrană, străzile și casele deveneau mai mizerabile decât o toaletă, după cum putem vedea în țările creștine din Europa”.

Cuvintele „porc” și „porcărie” se folosesc aproape în toate limbile europene ca epitete depreciative pentru oameni josnici, mârșavi. În multe limbi există un cuvânt pentru a însemna animalul și alt cuvânt pentru un om ticălos sau

un comportament josnic. De exemplu în engleză: swine – pig sau în franceză porc – cochon.

După sursele evreiești, porcul este originea unor boli, cum ar fi lepra. În Talmud scrie în câteva locuri: „Zece porții de molime au coborât pe lume, nouă dintre ele le-au luat porcii” (Talmud, tractatul Kidușin 49:b). Porcul este perceput ca un animal dăunător, după cum ne învață Rambam: „Înțelepții au interzis creșterea porcilor ... și ei au spus blestemat să fie cel care crește porci fiindcă daunele lor sunt multe și se găsesc peste tot” (Hilchot nizkei mamon 5, 9).

De-a lungul anilor, porcul a devenit în mod popular un nume colectiv pentru toate alimentele interzise în Tora și chiar mai mult – un simbol al diferenței între un evreu și un ne-evreu. În ciuda faptului că este vorba despre o interdicție ușoară – o *mițva lo-taase* לא תעשה מצווה care se pedepsește cu 40 de biciuiri – percepția în ochii poporului că este vorba despre o nelegiuire foarte gravă; mulți evrei se feresc să mănânce porc în timp ce ei nu țin Șabatul, de exemplu, care este o mițva mult mai gravă. Și în percepția ne-evreilor, abținerea de a mânca porc este unul din caracteristicile evreilor. Nu este de mirare că în perioada celui de al doilea Templu, pe vremea restricțiilor regelui Antiochus, când în Templu a fost băgată statuia lui Zeus, s-a dat ordin să se aducă jertfe de porci și nu de alte animale.

O altă poveste care apare în aceeași carte din Apocriifa numită 1Hașmonaim este despre Elazar care a refuzat să mănânce porc și a preferat să moară *al Kiduș Hașem* על קידוש השם (pentru sfântul Dumnezeu) ca nu cumva să creadă mulțimea că el a mâncat porc. Elazar, care era unul dintre *sofrim* סופרים (înțelepții care au scris scrierile) avea atunci 90 de ani. După ce a refuzat să mănânce porc, soldații greci a lui Antiochus i-au propus să-i aducă carne cașer și el să se prefacă că mănâncă porc. El a refuzat din nou. Soldații s-au supărat și l-au omorât în bătaie.

De-a lungul secolelor sunt multe povești de eroism și devotare desăvârșită a evreilor care în situații limită au refuzat să mănânce porc. Cele mai cunoscute sunt poveștile despre convertiții din Spania și Portugalia, de la pogromuri sau din perioada holocaustului. Așa că nu-i de mirare că în anul 1962 s-a adoptat cu o mare majoritate în Knesset legea care interzice creșterea porcilor pe pământul Israelului. Legea permite bineînțeles atât creștinilor cât și evreilor care doresc să mănânce carne de porc să crească în anumite condiții porci și să fie vânduți în anumite magazine. Despre câini, ei sunt foarte ocrotiți de legi speciale, sunt înregistrați și vaccinați, foarte apreciați la toate necesitățile societății, cum ar fi ghidarea orbilor, trupe speciale în armată și poliție sau la căutare de droguri.

Nu putem încheia fără să amintim o legendă populară care se bazează pe unele aluzii din Midraș Tehilim că „în viitorul care vine, Hakadoș Baruch Hu va permite cea ce a interzis”. Credința populară spune că este vorba și despre carnea de porc.

Să încheiem cu o urare bazată pe Midraș Tanhuma 8:12:

[„În viitorul care vine, Hakadoș Baruch Hu va scoate un anunț în care spune: oricine care nu a mâncat carne de porc să vină să-și primească răsplata ... așa a înapoiat o plată bună la cine merită”.](#)

Pericopa Ree - În ce perioadă a zilei au ieșit evreii din Egipt? [anul 5779]

La întrebarea aceasta avem răspunsuri diferite în diferitele părți din Tora. Vom începe cu pericopa noastră. Toată povestea sărbătorilor din pericopa noastră este diferită de poveștile privind sărbătorile din alte pericope ale Toraei. De exemplu, aici nu sunt amintite deloc Roș Hașana, Yom Kipur și Smini Ațeret și nici nu se reamintește porunca de ținere a Șabatului. Din descrierea sărbătorii de Pesah putem înțelege că prima zi de Pesah era, în fond, dedublă în două sărbători diferite: prima era în noaptea de 14 spre 15 Nisan, când se aducea jertfa de Pesah. Acest ritual este descris amănunțit în primele șapte versete ale capitolului 16 din Deutoronom. Abia în versetul 8 vine vorba despre cealaltă sărbătoare, ziua de Pesah însuși:

"Șase zile să mănânci mațot și a șaptea zi să fie o adunare de sărbătoare în cinstea Domnului: și să nu faci nicio lucrare în ea".

În primul verset al capitolului apare dezvăluirea perioadei din zi când a început ieșirea: *"Păzește luna spicelor și prăznuiește sărbătoarea de Pesah în cinstea Domnului, căci în luna spicelor te-a scos Domnul din Egipt **noaptea**."* În versetul 6 găsim o cu totul altă perioadă a zilei: *"Ci în locul pe care îl va alege Domnul ca să-Și așeze Numele în el, acolo să cinstești prin jertfe Pesahul, seara, la **apusul soarelui, pe vremea ieșirii tale din Egipt.**"* Însă în pericopele Bo și Mas'ei perioada ieșirii este ziua ! Exodus 12:41: *"Și după patru sute treizeci de ani, tocmai în **ziua** aceea, toate oștile Domnului au ieșit din Egipt."* Atenție, în versetul 42 iar e vorba de noapte! În Numeri 33:3: *"Au pornit din Raamses în luna întâi de cincisprezece a lunii întâi, a **doua zi** după Pesah ..."*

Comentatorii nu au putut rămâne indiferenți la asemenea inconsecvențe. Rași ne spune că noi știm că nu au ieșit noaptea, cum este scris în versetul nostru, ci ziua, așa cum este scris în Numeri 33. În varianta din versetul nostru este scris că au ieșit noaptea fiindcă atunci le-a dat voie Faraon să iasă, după cum este scris în Exodus 12:31 *"În aceeași **noapte** Faraon a chemat pe Moise și pe Aaron."* Și Even Ezra ne spune că ieșirea din Egipt a început din momentul în care Faraonul le-a dat voie să iasă.

Rași și alți comentatori împart ziua (cu alte cuvinte intervalul de timp ales al acesteia), în etape, fiecare din ele fiind perioada necesară pentru câte una dintre acțiunile cerute de aducerea jertfelor. Rași spune:

"Seara, la apusul soarelui, pe vremea ieșirii tale din Egipt, în trei timpuri este împărțită partea de zi rămasă: seara de la șase și încolo s-o jertfiți, la apusul soarelui s-o mâncați, și la vremea ieșirii tale s-o ardeți, cu referire la rămășițe." Adică pe fiecare perioadă a zilei faci un act: aproape de Minha - jertfirea, din seară până noaptea - mâncatul jertfei, iar dimineața - arderea rămășițelor.

Deci, la mijloc este o neclarificare a timpului ieșirii din Egipt, cu o simbolistică plină de mister și care se reflectă și în versetul din Zecharya 14:7:

"Va fi o zi deosebită, cunoscută de Dumnezeu, nu va fi nici zi nici noapte, dar spre seară se va arăta lumina."

Acest verset a intrat în Hagada de Pesah: *"Se apropie ziua care nu este nici zi nici noapte."* Aceasta a fost prima zi a ieșirii, care a început la prânz și s-a terminat la miezul nopții (sau chiar dimineața) și care nu a fost nici zi nici noapte.

Pericopa Ree - Interdicția de a mânca (cu) sânge [anul 5784]

„Doar sângele să nu-l mâncați; pe pământ să-l verși precum apa ... Doar fii tare și nu mânca sângele, căci sângele este sufletul (viața) și să nu mânânci viața împreună cu carnea. Să nu-l mânânci, pe pământ să-l verși precum apa” (Deuteronom 12:16, 23-24).

Una din interdicțiile de mâncare cele mai grave este mâncatul sângelui, iar pedeapsa pentru acest păcat este moartea „Oricine mănâncă orice sânge - acel suflet va fi nimic din poporul său” (Levitic 7:27).

Vom încerca să explicăm de ce Toraua întărește interdicția de a mânca sânge dublând-o și chiar triplând-o. Doar și fără aceasta omul se scârbește să mănânce sânge.

Rași a sesizat această problemă și aduce un midraș: „Rabi Șimon Ben Azai spune: scriptura vine să ne învețe și să ne atenționeze cât trebuie să ne străduim să îndeplinim mișvoturile (poruncile). Dacă trebuie să fii atent și să te ferești de a mânca sânge, care scârbește pe oricine, cu atât mai mult să te ferești la toate celelalte porunci cum ar fi carne din viețuitoare de care mulți au poftă sau furtul sau incestul la care mulți râvnesc”.

De la Rași noi învățăm cât de importantă este abținerea de la vicii și cât de mare este răsplata pentru cei care se abțin. Răsplata vine și la cei care țin poruncile „ușoare”, cum este mâncatul sângelui și cu atât mai mare este pentru cei care se abțin de la viciile mai dorite ca furtul și incestul. Vom aduce una din poveștile din Talmud despre Yalta, soția lui Rabi Nahman și fiica șefului „Gola” (exilul, diaspora), care era o femeie extrem de învățată. (Articolul „Femei deosebite în scripturile evreiești - Yalta, cea mai înverșunată feministă din Talmud” l-am publicat anul trecut 2023).

Yalta a fost foarte bine educată de tatăl ei, așa că s-a amestecat și în probleme de *halacha* (reguli religioase evreiești). Povestea apare în Talmud, tractatul Hulin 109:b și se referă la mișnaua care se ocupă cu interdicția de a mânca carne și lapte împreună. Yalta susține că în Tora, față de fiecare interdicție este și o permisiune. Ea dă multe exemple, printre care că este interzis de a mânca sânge, dar este permis ficatul. În continuare ea îi cere soțului, Rabi Nahman ca easă mănânce carne cu lapte. El, ca să-i facă plăcere, ordonă să i se aducă sfârc de vacă, care este foarte controversat dacă este permis sau nu. În principiu, dacă este prăjit în întregime este interzis, iar dacă este gătit tăiat este permis. Rași spune că Rabi Nahman a făcut un compromis și i-a dat unul prăjit întreg ca ea să simtă gustul. Aceste provocări pe marginile regulilor este caracteristică Yaltei.

Aici trebuie să întrebăm de ce oare aduce Talmudul această poveste. De ce Rav Nahman i-a împlinit dorința? Doar

el nu a făcut-o ca să-i împlinească dorințele. Vom explica cu ajutorul lui Rași care aduce din midrașul de halacha Safra: Ca nu cumva să nu spună cineva că nu poate mânca porc fiindcă este pentru el dezgustător. Să spună că se poate mânca, însă Toraua interzice. La fel și Yalta spune, cum mă pot abține de la ceva ce nu-i cunosc gustul. De aceea a vrut să guste carne cu lapte ca să împlinească porunca.

Oricine trebuie să împlinească poruncile și să evite păcatele doar pentru că așa a poruncit Domnul Dumnezeu și nu pentru tot felul de idei, cum ar fi ca el să împlinească o poruncă fiindcă el o înțelege, este de acord cu ea sau există un păcat de care el vrea să se debaraseze.

La acest punct Talmudul lungeste vorba ca să ne învețe că poruncile Toraei trebuie împlinite așa cum s-au dat acolo, fără nicio cerere sau dorință de a fi explicate. Din această cauză a prelungit Toraua lucrurile despre interdicția sângelui ca să sublinieze că ne este interzis să mâncăm sânge nu pentru că este dezgustător, ci pentru că Toraua ne-a poruncit.

Unii comentatori mai au încă o explicație pentru acest exces de interdicții de a mânca sânge. Egiptenii, imediat după ce jertfeau o vacă obișnuiau să-i bea sângele crezând că are atribuții de vindecare. Multe popoare mănâncă și astăzi carnea îmbibată în propriul sânge.

Pericopa Ree - Sclavul evreu - Eved Ivri עבד עברי [anul 5779]

[Ce este al șaptelea an?](#)

În pericopa noastră apare porunca, destul de criptică la prima privire, dar cât se poate de explicită până la urmă, prin intermediul căreia se clarifică un important aspect al condiției sclavului evreu: „La sfârșitul fiecărei serii de șapte ani să faci o eliberare *șmita* שמיטה” (Deuteronom 15:1). Această poruncă *mițva* מצווה este foarte apropiată în structura ei exterioară, ca și în esența ei interioară, de binecunoscuta *mițva* de Șabat, care glăsuiește: așa cum după cele șase zile de lucru vine Șabatul, tot așa, după șase ani de lucrare a pământului, vine anul al șaptelea. Acest al șaptelea an este cel considerat în conformitate cu porunca de mai sus drept *anul de șmita*, (de eliberare).

Așa cum afirmă paragraful anterior, rezultă că imediat după porunca *de an de șmita* pentru pământ și eliberare pentru împrumuturi, apare în pericopă o altă poruncă și anume cea în care este vorba despre șase ani de muncă care se termină cu al șaptelea an, și anume „*mițva în favoarea sclavului evreu*”: Ce prevede această *mițva* ? Să

citim din Deuteronom: „Dacă fratele tău evreu sau evreică se va vinde ție și îți va lucra șase ani, în anul al șaptelea îl vei trimite liber de la tine” (Deuteronom 15:12). Midrașul Șmot Raba cap. 30 ne explică relația între mițvat Șabat (poruncile de a șaptea zi) și legea sclavului evreu: „Hakadoș Baruch Hu a spus: „precum eu am creat lumea în 6 zile și m-am odihnit în a șaptea, așa se va proceda și cu tine și vei ieși în libertate în al șaptelea an”.

Când este al șaptelea an?

Dar mai rămâne o întrebare nerezolvată și anume: care este legătura dintre anul eliberării și anul de *șmita* (odihna pământurilor)? Oare acest al șaptelea an trebuie să fie identic cu anul de *șmita* sau poate fi orice an la voia întâmplării? Această întrebare o găsim formulată deja chiar în Tanach, așa cum, spre exemplu, găsim scris de către profetul Iermiyahu/Ieremia în 34:8-12: „Cuvântul care a fost spre Iermiyahu/Ieremia după ce regele Țidkiyahu/Zedechia încheiase un legământ cu tot poporul din Ierusalim că le va proclama libertatea. Fiecare își va trimite liber sclavul său sau sclava sa, evreu sau evreică, ca să nu lucreze la un evreu care este fratele lui. Și toate căpeteniile și tot poporul care intrase în acest legământ au înțeles ca fiecare dintre aceștia să lase apoi liberi pe sclavul lui și pe sclava lui ca să nu mai lucreze la ei, iar ei au ascultat și le-au dat drumul. Dar după aceea s-au răzgândit și i-au adus înapoi pe sclavii și pe sclavele pe care-i trimiseseră liberi, supunându-i din nou ca sclavi și sclave”!

Aici se vede clar că anul eliberării nu are legătură cu anul de *șmita*.

Întrebarea care se pune este cum s-a petrecut neînțelegera de a cupla anul de eliberare a sclavilor cu anul de *șmita*, de „odihnă” a solului? O explicație interesantă are unul din Baalei Hatosfot (înțelepții care au scris adăugări la Talmud numite Tosfot, sec. 12-13), Rabi Iosef din Orleans (Franța sec. 13) care spune: „Al șaptelea an, în care nu se ară și nu se însămânțează, nu se seceră și nu se culege, nu prea are nevoie de muncă”. După cum vedem, în anul de *șmita* nu se lucrează pământul și, ca atare, stăpânul nu are nevoie de sclavi. Din cauza aceasta, conform acestei interpretări, sclavul va fi lăsat liber în anul de *șmita* și se va întoarce pe urmă să-și continue munca.

Profetul Ieremia, pe de altă parte, în cap. 34 versetele 15-17 îi mustră pe bogați pentru această interpretare a poruncii și le cere să-i lase liberi fără să-i înapoieze. Și Rambam (Maimonides) decide la fel, adică anul eliberării nu are nici o legătură cu anul de *șmita*: „Ți-a fost vândut (sclavul), în consecință el va lucra șase ani începând cu ziua vânzării, iar la începutul celui de al șaptelea an va ieși liber. Dacă anul de *șmita* cade în această perioadă, va lucra și în acest an”.

Cu ce iese în libertate? Ce i se întâmplă dacă vrea să rămână?

Nu numai că stăpânul este obligat să-l elibereze, dar din cele scrise în pericopa noastră stăpânul trebuie să-i dea o sumă de bani sau bunuri în funcție de valoarea banilor în momentul în care îl eliberează. Asta, ca să-i faciliteze cât mai mult tranziția bruscă de la robie în libertate: „Și când îl vei trimite liber de la tine, nu îl vei trimite cu mâna goală. Îi vei dăru din turmele tale și din aria ta și din podgoria ta, cu care te-a binecuvântat Adonai Elohim și pe care îi vei da” (Deuteronom 15:13-14). Argumentul este și aici ca și la Șabat: „Și vei ține minte că ai fost rob în țara Egiptului și Adonai Elohecha te-a răscumpărat, de aceea Eu îți poruncesc lucrul acesta astăzi” (verset 15). Spre deosebire de celelalte neamuri, relațiile stăpân-sclav depind de poruncă divină. Din această cauză *Halacha* caută să apere drepturile sclavului în felul următor: sclavul poate să ceară să nu se elibereze: „Și dacă îți va zice (sclavul) că nu va ieși de la tine fiindcă te iubește pe tine și casa ta pentru că îi este bine la tine, vei lua o sulă și vei străpunge urechea lui pe ușă și îți va rămâne sclav pentru totdeauna, la fel îi vei face și sclavei tale” (Deuteronom 15:16-17).

Sclavul care iubește casa stăpânului și pe care nu îl interesează libertatea este străpuns în ureche și rămâne sclav pentru totdeauna. Cine alege să rămână sclav pe viață nu este văzut neapărat într-un mod negativ în pericopa noastră. Nu aceeași este atitudinea în cartea VaYikra/Levitic (25:39-42): „Și dacă fratele tău va săraci lângă tine și se va vinde ție, el nu va lucra o muncă de sclav, ci el va fi la tine ca un salariat, ca un rezident. Va lucra la tine până în anul de Jubileu (anul 50-lea) și va ieși (atunci) de la tine, el și copiii lui cu el și se va întoarce la familia sa și la proprietatea sa. Pentru că ei sunt robii Mei pe care i-am scos din țara Egiptului. Ei nu se vor vinde la vânzarea de sclavi”. Mai vedem aici un lucru interesant, și anume că în cartea VaYikra/Levitic chiar și sclavia pe viață este

limitată până în anul de Jubileu.

Să vedem ce spun Hazal, înțelepții în Talmud (Kiduşin 22:b). Raban Iohanen Ben Zakai când interpretează această poruncă se întreabă de ce dintre toate părțile corpului a fost aleasă urechea. Hakadoş Baruch Hu îi răspunde mândros că „urechea a fost cea care m-a auzit pe Mine, atunci când pe Muntele Sinai v-am spus că voi sunteți robii mei și nu sunteți robii robilor mei. Când omul acesta va merge să-și achiziționeze un stăpân, va fi străpuns (în ureche)”. În continuare, Talmudul mai adaugă un midraş în numele lui Rabi Şim'on Bar Rabi, care spune: „Cu ce diferă uşa și mezuză de restul obiectelor din casă? Hakadoş Baruch Hu răspunde: uşa și mezuză au fost martore în Egipt când am „săltat” peste ușorii ușilor și peste mezuzot celor înrobiți și am spus, de asemenea, că Bnei Israel sunt robii mei și nu sunt robii robilor și i-am scos din robie în libertate. După aceea, dacă se duce acesta și își achiziționează un stăpân, va fi străpuns de el”. Noi vedem aici că fiecare din cei doi înțelepți atribuie spusele Domnului altei perioade: Raban Iohanen la momentul - Muntele Sinai, iar Rabi Şim'on la momentul ieşirii din Egipt. Acest al doilea midraş se bazează pe cele spuse în fragmentul de mai sus din Levitic, care vede în ieşirea din Egipt nu numai trecerea de la robie la libertate, ci și o schimbare de stăpâni, adică transformarea fugarilor din robii lui Faraon în robii Domnului. De aici reiese clar de ce sclavul evreu este văzut ca salariat, „ca simplu rezident în virtutea unor clauze profesionale acceptate liber.” De aceea, stăpânului îi este interzis să-l silească să muncească.

Pe de altă parte, Raban Iohanen Ben Zakai vede în străpungerea urechii o pedeapsă dată unei persoane care a ales să schimbe dependența sa față de Kados Baruch Hu cu o sclavie la niște persoane fizice. Diferența între supunerea față de o persoană în carne și oase și primirea jugului lui HAŞEM constă și în faptul că sclavii sunt eliberați de „*mitvot* de care depind pentru o anumită perioadă de timp”. Cu alte cuvinte, numai un om liber poate să accepte să primească să poarte jugul Domnului, adică să fie credincios. După Midraş Raba (*cap.10*) un om nu poate fi liber decât dacă a acceptat să poarte jugul lui HAŞEM. [Cu alte cuvinte îndeplinirea de *mitvot* dovedește că el nu este slugă la nimeni, ci este liber.](#)

Pericopa Şlah - Haftara - Rahav. O prostituată care a salvat poporul evreu [anul 5780]

Rahav Hazona, adică curva Rahav, este un personaj extraordinar, care a fascinat pe HaZaL, înțelepții din Talmud, ca și pe istoricii și personaje din alte religii. Ea este descrisă ca o femeie extrem de frumoasă și în tractatul Meghila 15:a este enumerată printre cele mai frumoase femei din lume: „Patru femei foarte frumoase au fost în lume: Sara, Rahav, Avigail și Ester”. Însă Talmudul nu se mulțumește doar cu această descriere. În continuare vorbește despre felul în care ea se făcea remarcată: „Rahav curvea prin numele ei, Yael prin vocea ei, Avigail prin memoria ei, Michal Bat Şaul prin apariția ei”. Nici această descriere nu le-a fost de ajuns înțelepților și în tractatul Taanit 5:b

este o discuție între Rabi Iṭhak și Rav Nahman. Primul spune că îi este de ajuns să spună de două ori numele ei, Rahav-Rahav, ca să se ațâțe. Al doilea spune că el rămâne indiferent.

Talmudul în tractatul Zvachim 116:b ne dă o scurtă biografie a vieții ei: „Ea avea zece ani când evreii au ieșit din Egipt. Ea a curvit toți 40 de ani cât Israel a fost în pustiu, după 50 de ani s-a convertit.

Dar acum să vedem ce face ea din momentul în care cele două iscoade bat la ușa ei. În primul rând, un lucru interesant și important de atenție: noi știm numele ei, însă numele iscoadelor ne este necunoscut. Aceasta spre deosebire de multe femei importante ale căror nume noi nu le știm. De exemplu mama lui Șimșon, Bat leor, fiica lui faraon. Pe de altă parte, numele iscoadelor nu ne sunt cunoscute. Iar acest fapt este spre deosebire de cele 12 iscoade trimise de Moșe a căror nume și poziție le cunoaștem foarte bine. Acest lucru ne indică înaltul statut și marea importanță a lui Rahav față de cel al iscoadelor, care este clar că au fost aleși după alte criterii decât cei 12.

Rahav era o femeie foarte atrăgătoare și ispititoare. Ea locuia pe zidul unui oraș de graniță unde era primul loc înainte de a trece porțile. Probabil ea era cunoscută celor care ajungeau. Așa au „aterizat” și cele două iscoade direct în casa ei înainte de a-și îndeplini misiunea. Într-un midraș ne este povestit că ea își urca clienții cu o frânghie peste zid înainte să ajungă la poartă. Asta din cauză că regele Iericho interzi-se prostituția ca să oprească corupția și tâlhăria care vin cu prostituția odată. Cele două iscoade s-au purtat într-un mod foarte neprofesional. Nu numai că primul lucru pe care l-au făcut era să meargă la o curvă, dar au primit o poruncă clară că misiunea lor este secretă, „în liniște” cum le-a spus Iehoșua. Însă venirea lor s-a aflat imediat și Rahav i-a ascuns în contradicție cu porunca regelui de ai transmite. Acest gest ne amintește de moașele din Egipt, Pua și Șifra, care l-au ascuns pe Moise în ciuda poruncii faraonului (Exod 2:2). În ambele versete este folosit același verb unic în tot TaNaCHul *hitpin* הִצְפִּין tradus „ascunde” și așa mai adăuga „dosi, tăinui”. Acest verb mai înseamnă și „cripta” de unde îi vine porecla lui Iosef Țafnat Paaneah פֶּעֶנָה צִפְנָת „codificator – descifrator”.

În povestea lui Moșe scrie în continuare: „Dar moașele s-au temut de Dumnezeu” (Exod 1:17). Și motivul care o îndeamnă pe Rahav în fața celor două iscoade este una de credință în Dumnezeu (Iosua 2:9-11). Într-un discurs emoționant (Iosua 2:9-11) ea le amintește celor doi despre revelația Domnului la Marea Roșie. Această recunoaștere a Domnului ca fiind Dumnezeul tuturor popoarelor, seamănă cu vorbele lui Rut în fața lui Naomi (Rut 1:16-17). [În tradiția evreiască toate acestea au fost percepute ca un semn la primirea jugului credinței evreiești, la aderarea la poporul și credința evreilor, adică la ghiur, גִּיּוּר convertire.](#)

Poate aceasta este cauza pentru care Hazal/înțelepții, înțelepții, au explicat că după ce s-a convertit la vârsta de 50 de ani, ea a făcut o adevărată *tșuva*, תשובה căință. Ea este văzută ca o *țadeket* adevărată, תְּדֵקֶת adică o persoană credincioasă fără cusur. Așa după midraș ea s-a căsătorit cu Iehoșua și printre urmașii lor au fost opt cohanim și opt proroci. Printre numele lor: Ieremia, Hilkiyahu, Baruch, Neria, iar unii adaugă și pe profeta Hulda (2Regi, cap. 22). Midrașul, în Talmud tractatul Avoda Zara 17:a o leagă pe Rahav cu personajul lui Yitro, care a fost preot păgân foarte renumit. Acest fapt este văzut de înțelepți cu mult mai grav decât cei 40 de ani de curvie a lui Rahav. La Rahav este vorba despre un păcat trupesc, pe când la Yitro păcatul este spiritual, care afectează sufletul. Dar căința este identică și ideea este că oricine poate face *tșuva* adevărată. Mai mult decât atât, prin aderarea la popor și la credință și apoi prin alăturare la poporul evreu, la fel ca la Rut și alții, nu numai că păcatele le-au fost iertate, ci ei au dat naștere unor dinastii glorioase și unice ale poporului evreu – din Rut s-a născut David și dinastia lui, iar din Rahav Ieremia, Hulda și alți profeți mari ai poporului evreu.

[Rahav ne învață încă odată că nu contează cât ai păcătuit în viață, Hakadoș Baruch Hu ne dă tuturor, în mod egal, o a doua șansă a ne căi și chiar a deveni personaje importante în istoria poporului evreu.](#)

Pericopa Şlah Lecha - Atenție la respectarea Şabatului [anul 5784]

„Copiii lui Israel erau în deşert şi au găsit un om care aduna lemne în ziua de Şabat. Cei care l-au găsit adunând lemne l-au adus la Moise şi la Aaron şi la întreaga adunare. Şi l-au pus sub pază, căci nu era elucidat ce trebuie să-i facă. Şi Domnul i-a spus lui Moise, omul să fie negreşit omorât, toată adunarea să îl ucidă cu pietre în afara taberei. Şi toată adunarea l-a scos în afara taberei şi l-au ucis cu pietre şi a murit, precum îl poruncise Domnul lui Moise” (Numeri 15:32-36).

În Talmud tractatul Sanhedrin 41:a scrie: „Cei care l-au găsit, l-au avertizat, însă el nu a încetat să adune, cu toate că l-au văzut şi avertizat”. La acestea adaugă Raşi: „Deoarece nu s-a elucidat ce o să-i facă – nu ştiau în ce fel va muri, însă ştiau că profanatorul Şabatului cu siguranţă va fi omorât”.

Din povestea adunătorului de lemne în Şabat noi învăţăm despre avantajul uriaş al Şabatului şi despre felul în care judecătorii Israelului trebuie să se comporte în legătură cu hotărâri definitive despre oameni.

În legătură cu acest lucru, vom prezenta aici ideile marelui traducător al Tanachului din ebraică în aramaică, Ionatan Ben Uziel (Israel, sec. 1 e.n.):

„Când erau copiii lui Israel în deşert, au auzit de porunca (miţva) de Şabat, Un om din Casa lui Iosef şi-a spus, Mă voi duce să „smulg” din copaci (după explicaţia înţeleptului, acesta nu ar fi acelaşi care a mers să adune lemne în ziua de Şabat). Martorii (observatorii) l-au văzut şi i-au povestit lui Moise. Iar acesta a cerut Tora de la Domnul, adică învăţătură ce să facă (după care lege să-l condamne). În felul acesta pedeapsa se va afla de toată Casa lui Israel. Martorii l-au găsit pe acest om, când el sfâşia şi smulgea copacii de Şabat şi l-au jertfit după ce l-au avertizat, însă el continua să smulgă. Acesta este unul din cele patru soiuri de judecată pe care le ţinea Moise, în procese fiscale era rapid, iar în procese civile administrative era blând şi cumpătat. În amândouă el spunea câteodată „n-am auzit”, ca să-i înveţe pe viitorii căpetenii din Sanhedrin să fie în procese fiscale rapizi, pe când în procese administrative să fie blânzi şi cumpătaţi. De aceea l-au băgat înainte [pe adunător] la închisoare fiindcă nu era clar în ce fel de proces va fi judecat”.

După câte învăţăm de la înţeleptul Ionatan, adunătorul a făcut-o doar „pe degeaba”; el avea intenţia să-i înveţe pe evrei gravitatea profanării Şabatului. Această idee se află şi în midraşul din Tosefta că adunătorul a făcut-o „pe degeaba”, ca să arate cât de importantă este păstrarea Şabatului.

Această explicaţie poate să elucideze diferenţa între pedeapsa adunătorului, pe care „l-au ucis cu pietre şi a murit” (Numeri 15:36) – „pietre” la plural şi pedeapsa hulitorului, despre care scrie „şi l-au ucis cu piatră” (Levitic 24:23) – la singular. (În toate traducerile în limba română pe care le-am văzut traducerea este la plural – probabil deoarece nu s-a înţeles semnificaţia diferenţei gramaticale „minore”). Cauza la această diferenţă este că în ceea ce priveşte pe adunător nu era o părere unică la poporul evreu despre pedeapsa care i se cuvinea: unii spuneau că i se cuvinea o pedeapsă, iar alţii credeau că nu trebuie pedepsit deloc, fiindcă el a făcut „pe degeaba”. De aceea

scrie „pietre” la plural, deoarece fiecare avea o altă părere. Spre deosebire de hulitor, despre care pedeapsa era acceptată de toți – de aceea este scris „piatră” la singular/

În ciuda faptului că acest caz este singurul din istorie cunoscut în care cineva a fost executat fiindcă nu a respectat Șabatul, este important să înțelegem că respectarea Șabatului este una din regulile de bază ale iudaismului și încă câteva reguli de bază, cum ar fi ținerea cașrut-ului și menținerea sărbătorilor și a posturilor, alcătuiesc baza și esența existenței evreiești a oricărui evreu, fără de care noi nu ne deosebim deloc de alte credințe.

Pericopa Şlah: „Episoada iscoadelor”, după Tanach și Midraşim [anul 5779]

A trecut un an și ceva de la ieșirea evreilor din Egipt. În acest an s-au petrecut câteva evenimente de mare însemnătate, care au lăsat urme nu numai în existența evreilor, ci a întregii omeniri. În acest răstimp s-au petrecut despărțirea apelor mării (traversarea Mării Roșii), dăruirea celor zece porunci pe muntele Sinai și inaugurarea Cortului-Tabernacol. A venit, de asemenea, timpul împlinirii promisiunii divine dată lui Avraham Avinu în „Legământul dintre Părți” cu HAŞEM *Brit Bein Habetarim* ברית בין הבתרים (Geneza 15:10) de moștenire a țării promise, țara Canaan. Evreii știau foarte bine că vor fi nevoiți să lupte pentru cucerirea țării, astfel că, pentru a pregăti cum trebuie asediul, au trimis iscoade care să aducă informații utile. Această operațiune s-a terminat însă, din păcate, cu o catastrofă, în urma căreia Bnei Israel, evreii, au fost pedepsiți să continue peregrinările prin pustiu încă 38 de ani. Acest eveniment, cunoscut drept „Episoada iscoadelor”, a devenit unul din cele mai triste, petrecute de 9 BeAv,

În acest material vom descrie desfășurarea evenimentelor după cele descrise în Tora (pericopa noastră Numeri cap. 13 și Deutoronom cap. 1) și cele care adaugă informații din diferite midraşim.

Când Bnei Israel au primit porunca să înainteze spre țara promisă, le-a fost frică de incertitudinea care îi aștepta, cu toate că li s-a promis încă din Egipt o „țară în care curge lapte și miere”. În Deutoronom 1:22 scrie: „Să trimitem oameni înaintea noastră ca să ne cerceteze țara și să ne aducă informații despre calea pe care ne vom sui și despre orașele în care vom intra”. Cererea aceasta i-au făcut-o lui Moşe, care la rândul lui a apelat la Kadoş Baruch Hu. El i-a răspuns că Eu nu-ți spun să trimiți sau să nu trimiți. În ziua de 29 a lunii Sivan anul 2449 Moşe a trimis 12 iscoade, câte una din fiecare trib. Ei erau persoane foarte importante și apreciate.

Moşe Rabenu a transmis iscoadelor itinerariul exact pe care trebuie să-l parcurgă, precum și indicații cum să intre prin sudul țării, prin zona numită Neghev și, de acolo, să urce pe munte. Mai trebuie să adune informații despre locuitori, numărul lor și pregătirea lor pentru război. Trebuie să cerceteze felul solului și să aducă mostre de pământ și modele de fructe care erau ușor de adunat, fiind „zilele celor dintâi struguri” (Numeri 13:20).

Iscoadele au pornit la drum, însă foarte repede au început problemele. În fiecare oraș în care au intrat au văzut câte o înmormântare. Este vorba despre o minune pe care a făcut-o HAŞEM ca să abată atenția oamenilor de la

străinii care se învârtesc prin oraș. Dar ei au înțeles asta într-un mod greșit, spunând că aceasta este o țară „care îi mănâncă pe locuitorii ei” (Numeri 13:32). Și, ca sperietura să fie completă, au întâlnit și niște uriași, față de care s-au simțit ca niște neînsemnate furnici (Numeri 13:32). Așa au ajuns la concluzia că Ereț Israel este un loc periculos, pe care nu ne putem permite să luptăm ca să-l cucerim. Doar doi dintre ei au crezut altfel: Iehoșua/Iosua Bin Nun, elevul devotat a lui Moise și Calev Ben Iefune din tribul Iehuda. Când au trecut prin Hevron, acolo unde sunt înmormântați patriarhii neamului și Adam și Hava (Eva,) ei s-au abătut din drum până lângă mormintele celor amintiți, pentru a se ruga Lui Kadoș Baruch Hu, ca să-i susțină în această misiune.

Dar nu numai oamenii erau uriași, ci și roadele pământului. Din cauza asta, ei au hotărât să nu aducă cu ei mostre. Aici a sărit Calev cu sabia trasă, spunând că: „dacă nu luați cu voi din fructele țării, ori vă omor eu, ori mă omorâți voi!”. Iscoadele s-au supus și, din cauză că fructele erau foarte mari, au luat doar câte un ciorchine de struguri, smochine și rodii.

Ei se întorc în tabăra evreilor din pustiu după 40 de zile, în seara de Tiș'a (9) BeAv. Toată obștea se adună în jurul lor, să audă raportul. Ei spun că, într-adevăr, țara este una în care curge lapte și miere. Și fructele sunt mari și frumoase. Dar oare am putea noi s-o cucerim? Părerea iscoadelor: „Nu și nu!”. Locuitorii țării sunt uriași și sunt niște eroi neînfricați. Orașele lor sunt fortificate și liniile de apărare sunt organizate foarte bine. Aceste vorbe au trezit instantaneu o mare neliniște, astfel că au izbucnit țipete din toate părțile. Au venit cu reclamații la Moise: „Cum de ne bați într-o asemenea aventură periculoasă?” (după Numeri 14:2-3). Calev Ben Iefune a rămas șocat. Cum se poate ca evreii să uite așa de repede toate minunile pe care le-a făcut Moise la ieșirea din Egipt? Oare poporul o să le asculte pe iscoade, ignorându-l pe Moise, salvatorul lor?

Calev a spus atunci: „Ascultați, doar asta a făcut Moise? S-a făcut liniște. El a despărțit marea pentru noi, a coborât mana pentru noi, ne-a dat să mâncăm turturele. Nu aveți de ce să vă îngrijorați. Vom porni spre țară și o vom cuceri!” (Numeri 13:30). Dar lumea n-a vrut să-l asculte spunând: „mai bine muream în Egipt sau murim aici, în deșert” (vezi Numeri 14:2). „Mai bine ne întoarcem în Egipt!” Iosua și Calev, auzind acestea, și-au rupt hainele în semn de doliu. Ei au fost singurii care au rămas fideli planului divin.

Hakadoș Baruch Hu s-a supărat și a hotărât să-i pedepsească. I-a spus lui Moșe că va lichida tot poporul și va iniția o generație nouă din semenul lui Moșe care va fi cea care va intra în țară după Numeri 14:27-31). După ce Moise s-a rugat și chiar l-a implorat pe Du să-i scuze pe evrei, El s-a învoit să nu distrugă poporul. Ca pedeapsă, poporul va rătăci în pustiu 40 de ani față de cele 40 de zile petrecute în misiune (după Numeri 14:34).

În această perioadă vor muri toți bărbații care au împlinit 20 de ani când au fost trimise iscoadele. Cele zece iscoade, excepție făcând, desigur, Iehoșua Bin Nun și Calev Ben Iefune, care au vorbit cu limbă rea împotriva țării, au murit imediat, răpuși de o boală... a limbii!

Când Bnei Israel au auzit că vor trebui să continue peregrinările în deșert preț de încă 40 de ani, s-au speriat și au spus că le pare rău și sunt gata să urce spre țară imediat. Moise i-a avertizat să nu facă asta, fiindcă Hakadoș Baruch Hu nu le este alături. Ei n-au ascultat și au ieșit la drum. Dar aici i-au așteptat Amalek și Canaan, care s-au luptat cu evreii și i-au învins după Numeri 14:40-45).

De aceea, este important să învățăm încă o dată că, în iudaism, important nu este să ai aspirații spirituale. Iudaismul nu este o religie de împlinire a aspirațiilor particulare, ci de împlinire a voinței Lui Kadoș Baruch Hu. [Când El vrea ca poporul să fie în Ereț Israel muncind pământul căruia îi aparține, nu avem voie să ne dorim să rămânem în pustiu.](#)

Pericopa Șmini - „Vin sau băutură tare să nu beți” (Levitic 10:9). Beția în tradiția evreiască [anul 5784]

Preoții la munca lor în Templu și dascălii de halacha (legi evreiești)

Preoților le-a fost interzis să bea vin sau băutură tare în timpul muncii în Templu: „Vin sau băutură tare să nu beți, nici tu și nici fiii tăi împreună cu tine, atunci când veniți la Cortul Întâlnirii ca să nu muriți - lege veșnică, peste generațiile voastre, ca să deosebiți între sfânt și profan și între necurat și curat și să predați copiilor lui Israel toate legile pe care Domnul li le-a vorbit prin Moise” (Levitic 10:9-11).

O băutură îmbelșugată care se termină cu beție poate să tulbure capacitatea de cugetare și conducere, puțința de a deosebi între sfânt și profan. Preotul este obligat de asemenea să-i învețe pe fiii lui Israel Tora și legile, iar cel care este beat, care este confuz nu poate să-i învețe cum este de dorit. Această interdicție se referă și la păcatul lui Nadav și Avihu și vine să anuleze posibilitatea de a lucra în Templu în stare de extaz și euforie. Munca pentru Dumnezeu, mai ales în Templu, trebuie efectuată cu mare emoție, dar fără să tăiem legătura cu realitatea și să păstrăm competența de a preda.

Din această cauză, preotul care a băut vin și s-a îmbătat și a lucrat în Templu, este osândit la moarte prin mâinile cerurilor și munca lui nu este acceptată. Dacă s-a îmbătat de la alte băuturi, el este condamnat la biciuală, iar munca lui este acceptată (Rambam, Biat HaMikdaș „Venirea Templului” 1:1-2).

Interdicția de a bea vin se referă la preoții care lucrează în Templu, însă ea este valabilă pentru oricine este merit să conducă sau să predea lecții. Rambam decide astfel (Biat HaMikdaș cap. 3): „Așa cum îi este interzis preotului să intre în Templu în stare de ebrietate, la fel este interzis oricărei persoane, fie cohen (preot), fie israel, adică indiferent de rang, să predea când este beat. Chiar dacă a mâncat curmale sau a băut lapte și are mintea tulburată să nu predea, că scrie „și să predați copiilor lui Israel” (Levitic 10:11).

„Omul poate greși din întâmplare sau intenționat, poate să fie treaz sau adormit sau beat...”

Înțelepții discută mult care trebuie să fie sentința cuiva care a omorât pe cineva fiind în stare de beție sau sub influența drogurilor. În Talmud ni se spune: „Un om beat va avea soarta care-l așteaptă oricum; dacă infracțiunea este cu pedeapsă de moarte - va fi omorât, dacă este cu biciuală - va fi biciuit. El este considerat la fel ca un om treaz, doar că este scutit de rugăciune. Rabi Hanina spune: toate acestea dacă nu a ajuns nivelul de beție a lui Lot (care nu știa că se culcă cu fetele lui); dacă a ajuns la beția lui Lot - este scutit de toate” (Talmud, tractatul Eruvin 65:a).

Bineînțeles că sunt înțelepți care nu sunt de acord cu această idee. Ei discută un eveniment, o nuntă în care cineva aruncă o bucată de sticlă pe perete și un ciob sare și lovește pe cineva la un ochi, iar acesta orbește. Ei spun că cineva care este beat criță este scutit în chestii de afaceri, dar în probleme de daune el nu este scutit. Și Rambam

(Hilchot Hovel umazik 1:11) scrie: „Omul poate greși din întâmplare sau intenționat, poate să fie treaz sau adormit sau beat – dacă și-a lovit semenul sau i-a dăunat cu bani semenului său – va plăti cu cel mai frumos din proprietățile sale”.

Opinia de bază a acestor înțelepți este că omul beat răspunde penal pentru faptele săvârșite, adică deține responsabilitate penală, fiindcă el însuși a hotărât să bea și s-a băgat în pacostea aceasta. Putem compara acestea cu legile moderne privind condusul mașinilor în stare de ebrietate sau drogare, care seamănă și sunt în aceeași ordine de idei.

Ei mai explică că aceea scutire de care am scris mai sus este doar o scutire din ceruri, însă daunele „pământești” sunt pedepsite fără nicio scuză.

Înțelepții din Talmud și învățătorii de morală ne avertizează și insistă să înlăture băutul până la beție și de asemenea consumul de droguri. Unul din multele spuse în surse despre această temă găsim în midrașul BeMidbar Raba 10:2: „Nu te uita la vin că se va înroși, iar când îți va arunca privirile în pahar, va merge drept (în unele traduceri în limba română: îi va aluneca ușor [pe gât])” (Proverbi 23:31). De ce duhul cel sfânt a avertizat omul să nu bea vin? „când se va înroși” fiindcă sfârșitul este sânge; el va săvârși o infracțiune a cărei pedeapsă este moartea; „când se va înroși”, că omul va tânji la sângele de menstruație sau la cel de gonoreea. Altceva: „va merge drept”, adică va merge drept spre infracțiuni și le aplică în zadar”.

Viața este menită să fie plină de semnificație și de miez pozitiv și nu de evadare din ele printr-o stare de tulburare a simțurilor, care îl pot aduce pe beat sau drogat la fapte rele și urâte de tot. „Beția este una din faptele omului rău, după alegerea lui” (Rambam, More Nevuhim [Călăuza șovăielnicilor] 3:8).

Pericopa Şmini - De ce ne sunt interzise unele alimente [5779]

În Midraș Tanhuma (Şmini, 8) Rav Bisna întreabă în numele lui Rabi Hiya de ce a interzis Hakadoş Baruch Hu consumul cărnii de vieţuitoare בהמה, dar l-a permis pe cel al unora dintre animale היה (după cum apare de exemplu în Levitic 11:2-3), de ce a interzis consumul diferitelor animale, dar a permis consumul cărnii unori păsări și de ce în timp ce a interzis consumul cărnii altori păsăru, l-a permis pe al peștilor. Cum asta? Și nu numai atât ! A interzis utilizarea laptelui din vieţuitoare, dar a permis consumul laptelui, care are proveniență din animale, a interzis coapsa de nașe la animale, dar a permis-o la păsări, a interzis sângele de pasăre, dar l-a permis în consumul de pește. Și asta pentru ce? Ca să ofere răsplată bună שכר טוב celor care perseverează în respectarea mișvoturilor. Ce îi pasă lui Kadoş Baruch Hu dacă taie gâtul unei vite și o mănâncă sau dacă o taie gâtul unei păsări și o mănâncă?

Asta îi face bine sau îi face rău omului? Sau ce îi pasă dacă omul mănâncă un animal proaspăt sacrificat sau un cadavru? A spus Șlomo: (Proverbe 9:11) *Dacă ai dobândit înțelepciune, pentru tine ai dobândit-o*, nu s-au dat mișvoturile decât ca să lege oamenii între ei.

În pericopa Șmini găsim o enumerare a animalelor permise consumului și a celor care sunt interzise, din cauză că impurifică sufletul. Comentatorii au căutat și ei diverse cauze. Spre exemplu, cauzele de sănătate a corpului nu au fost acceptate din două motive: 1. Alte popoare mănâncă animalele interzise și nu au daune corporale. 2. Cauza scrisă în Tora este impuritatea sufletului și nu cea a corpului.

Rambam (Maimonide) crede că cea mai importantă cauză este sănătatea prin curățenie (More Nevuchim 3:48). Și Ramban (Nahamanide) gândește la fel, dar el adaugă și violența față de animale. Majoritatea comentatorilor nu sunt de acord cu cauze de sănătate, spunând că asta ar scădea înălțimea Torei divine. Toate interdicțiile sunt contra bolilor sufletului și pentru sănătatea sufletului. Toate alimentele care au fost interzise sunt rele pentru suflet, și alimentează încăpățânarea și reaua voință și duc la fapte reprobabile și la alungarea spiritului de puritate și sfințenie. Și mai este încă o cauză la interdicție și anume una națională, ca să deosebească poporul evreu de celelalte popoare.

Ralbag, marele filosof și comentator din Spania sec. 14, vorbește și el de sănătate, dar el are în vedere deopotrivă sănătatea corpului, dar și a sufletului. Și Rabi Yosef Karo (autorul cărții Șulhan Aruch) crede la fel, spunând că sănătatea corpului va contribui la sănătatea sufletului, fiindcă Hakadoș Baruch Hu a vrut să fim sănătoși ca să putem avea mintea pură, să putem învăța Tora și să practicăm mișvot.

Sunt și alți înțelepți care se întreabă de ce ne este interzis consumul unor animale oarecare, dar nu și al unor plante otrăvitoare, în special că, după știința medicinei de pe vremea aceea, era clar că animalele sunt mai asemănătoare cu oameni decât plantele. Astfel, porcul, când este tăiat, se vede că organele interne sunt mai asemănătoare celor de om decât alte animale. Este și o mai mare asemănare fizică și sufletească între animalele acestea și om, decât cu plantele. Probabil din cauza asta au fost interzise

În concluzie, comentarii mai vechi susțin că este vorba despre sănătatea corporală, mai târziu găsim o idee de mijloc între sănătate corporală și sufletească, iar cei mai noi au abandonat în totalitate cauzalitatea corporală și au rămas cu cea sufletească, care este terenul care favorizează o altă bunăstare, cea socială și morală. Sensibilizarea în raport cu aceste criterii morale și sociale favorizează traseele actuale de afirmare a ființei spirituale a poporului evreu și de păstrare a identității sale naționale.

Pericopa Șmini - Păcatul lui Nadav și Avihu după Midrașim [anul 5783]

Păcatul lui Nadav și Avihu în pericopa noastră este descrisă în felul următor: „Nadav și Avihu, fii lui Aharon, au luat fiecare fârașul lui pentru foc, au pus foc pe ele, au pus tămâie deasupra și au adus înaintea lui Adonai un foc străin (nepermis), foc pe care El nu li-l poruncise” (Levitic 10:1). Imediat după aceasta citim despre pedeapsa lor: „(Atunci) un foc a ieșit dinaintea lui Adonai și i-a mistuit și ei au murit în fața lui Adonai” (Levitic 10:2). Problema în acest scurt eveniment este stabilirea păcatului celor doi, care a forțat omorârea lor de către Dumnezeu. Căutarea acestui păcat în alte locuri din Tora în care sunt amintiți cei doi frați nu ne ajută (Levitic 16:1, Numeri 3:4, Numeri 26:61). Înțelepții din Talmud și comentatorii de atunci și până astăzi sunt în dezacord despre păcatul lor și propun multe explicații. Noi vom analiza unele dintre ele.

Noi vom căuta în acest articol răspunsuri din nenumăratele midrașim la acest mister. Specialiștii, împart comentariile din midrașim în câteva categorii după ce încearcă să le curețe de influențe helenistice, romane referitoare la distrugerea templului etc. Așa putem observa unele midrașim cu abordare istorică, abordare halahică, adică religioasă și altele.

Midrașim care fac legătura cu contextul

În midrașul VaYikra Raba cap. 2, păcatul celor doi este explicat că ei „erau băuți cu vin”. Această explicație vine din cauza alăturării a ceea ce apare imediat în continuare: „să nu beți vin sau spirtoase” (Levitic 10:9). Această interpretare derivă de la alăturarea apropiată a celor două versete. Alte două explicații se bazează pe contexte mai îndepărtate: una spune că ei au intrat „fără haine pe ei”, iar alta că „au intrat fără să se spele pe mâini și pe picioare”. Acestea nu se bazează pe fapte scrise în Levitic cap. 10, ci din cartea Exod: „Să le faci pantaloni de in ca să-și acopere goliciunea, să fie de la șolduri până la coapse. Aharon și fiii lui să-i poarte când intră în cortul întâlnirii sau când se apropie de altar pentru a sluji în locul sfânt, ca să nu-și atragă nelegiuirea și să moară” (Exod 28:42-43); „Să-și spele mâinile și picioarele ca să nu moară” (Exod 30:21).

În midrașul Pesikta deRav Cahana apare explicația care pare a fi cea mai inedită și apropiată de textul nostru, ei au adus focul dintr-un lighean nepurificat.

Midrașim cu efect educațional

Multe midrașim pun focus pe personalitatea lui Nadav și Avihu: „Au prezentat halacha (lege religioasă) în fața lui Moise, învățătorul lor” (VaYikra Raba cap. 20 și Talmud, tractatul Eruvin 63:a); „Nu s-au sfătuit între ei” (VaYikra Raba cap. 20); „Nu au avut fiii” (VaYikra Raba cap. 20); „Nu au avut neveste” (VaYikra Raba cap. 20); „Au așteptat moartea lui Moise și Aaron: când vor muri acești doi bătrâni?” (Talmud, tractatul Sanhedrin 52:a). Ceea ce este comun la toate aceste explicații este că „focul interzis” și „nu li-l poruncise” nu sunt amintite. Ideea comună a lor este pur educațională.

„Au prezentat halacha (lege religioasă) în fața lui Moise, învățătorul lor”

În VaYikra 20 ne este scris că ei au murit din cauză că „Au prezentat halaha (lege religioasă) în fața lui Moșe, învățătorul lor”. În Talmud, Eruvin 63:a și în alte surse scrie că Nadav și Avihu au spus: „Cu toate că focul coboară din ceruri, este o mișcă (poruncă) să o aducem chiar și de oriunde”. Tema în aceste midrașim este relația între profesor și elev. Pare că midrașul ne atenționează despre elevi care prezintă halaha în fața profesorilor lor. Și mai vedem că „oricine se contrazice cu profesorul lui, parcă s-ar contrazice cu divinitatea (*șechina*)” (Talmud, tractatul Sanhedrin 110:a).

„Nu s-au sfătuit între ei”

La concluzia aceasta au ajuns înțelepții din cauza unei probleme gramaticale unice în Tora în acest verset, Levitic 10:1. În contradicție cu regulile gramaticii ebraice, aici nu există acord între subiect și predicat. Subiectul – omul – este la singular pe când predicatul – au luat – este la plural. În limba română în traducerea mea în care am căutat să fiu fidel originalului, pot să pun verbul la plural, cum apare în traduceri. În ebraică expresia pentru reciprocitate este „omul a luat fârașul cu celălalt”, adică subiectul este „om” la singular, iar predicatul „au luat”, la plural.

De la acest dezacord înțelepții au ajuns la concluzia că cei doi frați nu s-au consultat între ei înainte de a aduce

„focul străin”, așa cum erau obligați să o facă.

„Nu s-au căsătorit”

Înțelepții au analizat temele legate de căsătorie apreciind importanța lor pentru oameni. Ei au fost contra abordării înțeleptului Ben Azai care și-a umplut sufletul cu învățătura Toraei și nu s-a căsătorit (Talmud, tractatul Levamot 63:b). Ei au discutat mult despre vârsta potrivită pentru o persoană la căsătorie. În Talmud, tractatul Kidușin 30:a scrie că Rabi Yișmael spunea că vârsta potrivită este de 20 de ani. Pe de altă parte, Rabi Iehuda în numele lui Rabi Nehemia spune că vârsta este între 16 și 22.

Din cauză că despre Nadav și Avihu scrie „N-au avut fii” (Numeri 3:4 și 1Cronici 24:2), s-a ajuns la concluzia că nu erau căsătoriți. Așa a fost folosit acest episod în disputa cu cei care au susținut să se întârzie vârsta de căsătorie sau să rămâne celibatar. Ceea ce a vrut să ne spună scriptura este că situația de a nu avea fii a pricinuit să nu aibă urmași și linia de moștenire să treacă la ceilalți doi frați, Elazar și Itamar.

Pericopa Șmot - Cadrul istoric al exilului din Egipt [anul 5784]

De data aceasta, spre deosebire de obișnuința noastră, vom privi unele evenimente din această pericopă prin prisma arheologiei și a istoriei.

Exilul din Egipt începe odată cu vânzarea lui Iosef ca sclav în Egipt. După 13 ani de robie și închisoare, Iosef urcă pe treptele conducerii țării și devine adjunctul Faraonului, conducătorul imperiului: „Faraon i-a spus lui Iosef: Uite, te-am pus peste toată țara Egiptului” (Geneza 41:41); „Tu vei fi peste casa mea și [numai] prin cuvântul tău va fi condus tot poporul meu, doar prin tron voi fi mai mare decât tine” (versetul 40).

Povestea urcării fulgerătoare a lui Iosef de la un rob evreu în închisoare la adjunctul regelui Egiptului pare la prima vedere bizară. Nu există niciun suveran lucid și rațional care să fi făcut o asemenea numire de la un rob care fusese în închisoare o perioadă lungă la guvernarea statului doar pentru că a deslușit un vis. Ciudățenia devine și mai mare dacă ne gândim că Iosef era semit, după cum el însuși mărturisește „am fost răpit din țara evreilor” (Geneza 40:15), iar egiptenii s-au comportat față de semiți ca străini, chiar dușmani.

De asemenea continuarea poveștii pare stranie. În urma lui Iosef vine în Egipt toată familia lui Iacov. Faraonul îi primește cu bucurie și le acordă un teritoriu aparte - Ereț Goșen ⲓⲟⲩ ca să stea acolo: „Faraon i-a spus lui Iosef astfel, tatăl tău și frații tăi au venit la tine. Țara Egiptului ți-e înaintea: în cea mai bună [parte] a țării să-i așezi pe

tatăl tău și pe frații tăi; să se așeze în ținutul Goșen. Și dacă știi printre ei oameni destoinici, pune-i mai mari peste turmele mele” (Geneza 47:5-6). Care o fi cauza acestui entuziasm legat de un grup de semiți, care erau de obicei întâmpinați în Egipt cu suspiciune și câte odată cu ostilitate.

La fel de ciudată este și întorsătura care se petrece la începutul cărții Exod, după o perioadă de colaborare între egipteni și israeliți, se urcă pe tron în Egipt un rege nou, care „nu-l cunoștea pe Iosef” (Exod 1:8). Ce înseamnă această ignorare? Doar egiptenii sunt cunoscuți din timpuri antice ca specialiști în documentarea istoriei. Noi avem dovezi din nenumărate documente autentice și descoperiri arheologice. Mai bizară este schimbarea bruscă de conduită a Faraonului și a egiptenilor față de evrei, de la legături strânse de colaborare la oprinare, umilință, sclavie și până la urmă chiar și anihilare. Care era interesul egiptenilor în această subjugare a evreilor „cu muncă grea, la mortar și la cărămizi și la toată munca de pe câmp; toată munca lor cu care i-au muncit era de-o asprime zdrobitoare” (Exod 1:14)?

Acestea sunt doar întrebările cele mari, însă mai sunt zeci de întrebări istorice la care comentatorilor le este greu să răspundă.

Este evident că arheologia egipteană dă răspunsuri clare la toate aceste întrebări. Cadrul poveștilor din Tora la cele două părți ale ele – conducerea lui Iosef pe de o parte și sclavia și distrugerea pe de altă parte este stăpânirea Egiptului de către așa numiții Hyksos și alungarea lor realizată de faraonul Ahmose I, cel care a înființat dinastia a 18, din care au făcut parte și renumiții faraoni Tutankhamon și Nefertiti. În anul 1720 î.e.n. triburi semitice din Mesopotamia au invadat Egiptul și au stăpânit-o de-a lungul a aproximativ 150 de ani. Este pentru prima oară când Egiptul este condus de străini. Aceste triburi au fost numite de egipteni „Hyksos”, care înseamnă în limba egipteană „conducători străini”, fiind forma grecească a cuvântului. Ei au reușit să cucerească uriașa țară datorită armelor lor noi și performante – calul și carele, cu care ei au devenit una din cele mai solide puteri din Orient. Ei și-au stabilit capitala în delta Nilului, în orașul Avaris, cunoscută din Tora ca Țoan מִצְרַיִם (Numeri 13:22) . Ei stăpâneau atât Ereț Israel cât și Siria. În Egipt perioada lor este considerată una de decădere și oprinare. Ei au înlăturat din conducere toată elita egipteană veche și au suprimat cu violență orice încercare de revoltă.

Istoricul evreu Josephus Flavius (sec. 1 e.n.), în cartea sa „Contra lui Apion” citează un istoric grec de origine egipteană, Manetho: „Deodată au venit din răsărit oameni fără nume, s-au întărit și s-au năpustit peste noi. Ei au cucerit Egiptul, i-au prins pe conducătorii țării, au incendiat orașe cu cruzime, templele zeilor le-au făcut praf și pe locuitorii i-au maltratată cu dușmănie”. El prezintă aici o etimologie a cuvântului Hyksos fiind legată de cuvântul egiptean pentru „cioban”, însă ea este astăzi exclusă de egiptologi. Noi o vom ignora.

Urcarea bruscă a lui Iosef semitul la putere și integrarea israeliților „evrei” în administrația egipteană s-au petrecut în prima jumătate a stăpânirii Hyksosilor asupra Egiptului.

După Tora și Hazal (înțelepți) putem aprecia începutul conducerii lui Iosef și coborârea fiilor lui Israel în Egipt ca anul 1655 î.e.n., după un calcul pe care nu-l vom prezenta aici. Anul 1664 a fost anul mării urcări la putere a lui Iosef. În acest an „conducătorii străini” se aflau într-o etapă de stabilizare încurajând grupuri de semiți și hurim să imigreze ca să întărească cuceririle și temeliile demografice. Așa este primită cu brațele deschise familia lui Iacov și așa se integrează la vârful conducerii Hyksos un rob evreu care și-a dovedit capacitățile uriașe și devotamentul fără margini la tradiția strămoșilor săi semitici.

Însă noi învățăm din documente egiptene că această idilă nu a ținut la nesfârșit. După 150 de ani, un prinț egiptean pe nume Ahmose I a reușit să organizeze o revoltă și să alunge invadatorii de pe pământul egiptean. Armata Hyksos s-a retras din Egipt și s-a așezat în sudul Israelului, în Neghev. Însă Ahmose cu armata lui i-au urmărit 3 ani până când au fost goniți din țară. Ahmose I este întemeietorul celei de a 18 dinastii și restauratorul gloriei Egiptului. Însă în Egipt a rămas o populație semitică mare pe care Hyksos i-a încurajat să imigreze, iar printre ei și fiii lui Israel. Astfel nu trebuie să ne mirăm că elita conducătoare s-a transformat într-o populație suspectă și umilită. Noul rege care „nu-l știa pe Iosef” este așadar Ahmose I, care i-a cunoscut foarte bine pe Iosef și pe israeliți, dar s-a răzbunat pe ei cu cruzime și umilință pentru tot ce au făcut înainte, când erau o conducere străină.

În urma traumei invaziei străinilor din Mesopotamia, regii dinastiei a 18 au hotărât să fortifice granița de est a Egiptului cu un zid foarte înalt și o serie de orașe de graniță. Rămășițe din acest zid au fost descoperite pe partea de nord-vest al peninsulei Sinai. În Tora acest zid este numit „Șurul Egiptului” שור מצרים (Geneza 25:18. Din pricina zidului zona se numește „deșertul Șur” (Exod 15:22). Pentru îndeplinirea uriașului proiect, demnitarii egipteni au hotărât să nu alunge populația semitică străină, inclusiv israeliții, ci să-i folosească ca robi la construirea zidului și a orașelor. Acestea sunt „orașele grânar” עָרֵי תְּקֵנוֹת (Exod 1:11) pe care le-au construit fiii lui Israel în perioada robiei în Egipt. După cronologia egipteană, expulzarea hyksosilor a avut loc în anul 1570 î.e.n., cam 125 de ani înaintea alungării israeliților din Egipt. Exilul Egiptului - galut Mițraim גלות מצרים se împarte în două părți: 85 de ani de integrare în conducerea Hyksos (din 1655 până pe 1570) și 125 de ani de robie și oprinare (din 1570 până în 1445). Sfârșitul perioadei de robie și exploatare și trecerea la perioada de omor și anihilare „Orice fiu care se va naște, să-l aruncați în Nil” (Exod 1:22) s-a petrecut probabil odată cu terminarea stagiului principal al construirii fortificațiilor uriașe. Egiptenii nu mai aveau nevoie de atât de mulți muncitori, iar populația semitică care rămăsese era o primejdie de securitate națională în caz de o altă invazie: „și dacă se va isca un război, să se alătore și ei dușmanilor noștri și să lupta împotriva noastră” (Exod 1:10). Așa că este mult mai rațional economic și militar să privim mijloacele extreme și barbare de care egiptenii s-au folosit, cu toate că sunt inacceptabile.

[Perioada conducerii Hyksos și pe urmă rebeliunea lui Ahmose I ca și politica regilor dinastiei al 18, sunt cadrul istoric și se potrivesc perfect cu descrierea evenimentelor din Tora din cele două perioade. Fără acest cadru, povestea rămâne bizară și ciudată, cu o grămadă de întrebări fără răspuns.](#)

Pericopa Șmot - Descălțarea într-un loc sfânt [anul 5781]

„Și (Domnul i-a spus: Nu te apropia de locul acesta! Scoate-ți încălțăminte din picioare, căci locul pe care stai este pământ sfânt!” (Exod 3:5). Moise ajunge la locul focului rugului și imediat este poruncit să-și scoată încălțăminte din picioare fiindcă locul acela este un loc sfânt. De aici au învățat înțelepții - HAZAL - că este obligatoriu descălțarea pantofilor într-un loc sfânt. Însă ei mai adaugă la descălțare încă o serie de interdicții în locuri sfinte. De exemplu, la urcarea pe Muntele Templului ni se spune în Mișna că din cauza sfințeniei locului „să nu intre pe Muntele Templului cu baston, cu încălțăminte, în haine intime (sau poate cu portofel), prăfuit pe picioare, să facă scurtări de drumuri înăuntru, să scuiepe - de la acțiuni neajunătoare până la cele mai jignitoare”.

Cartea de Mișna cere oricărei persoane să se comporte cu respect față de cel de sus când se află pe un loc sfânt. Sunt enumerate aici șase lucruri de care trebuie să se abțină. Intrare cu baston sau cu încălțăminte arată îngâmfare și orgoliu pe când într-un loc sfânt trebuie să ne comportăm cu modestie și umilință. Intrarea cu haine nepotrivite ca și cu picioare prăfuite arată dispreț, dezonoare într-un loc sfânt. Să te învârtești pe munte de colo-colo pe degeaba arată sfidare al Muntelui față de restul împrejurimilor. Bineînțeles că scuipatul este un semn clar de dispreț față de locaș. Înțelepții mai scriu că nu este voie să stai așezat în mijlocul Templului *azara* אָזָרָה decât regii din dinastia lui David.

Obligația de a ne comporta demn în locuri sfinte este o parte din mișvoturile numite „respectarea/teama Templului”: „Șabaturile mele să le păziți și de Templul meu să vă temeți” (VaYikra/Levitic 19:30). Pe baza acestui verset au adus înțelepții învățătura din Mișna. Interzicerea intrării pe Munte Încălțați este valabilă și când Templul nu mai există.

Mai sunt și alte exemple cu privire la interzicerea intrării într-un loc sfânt încălțați și respectarea celorlalte reguli de comportament în locuri sfinte. Așa este când Iehoșua întâlnește îngerul: „Și căpetenia armatei Domnului a vorbit lui Iosua zicând: Scoate-ți încălțăminte din picioare, căci locul pe care stai este pământ sfânt” (Iosua 5:15). Aici este vorba despre încălțăminte, iar în Ester găsim despre îmbrăcăminte: „În cele din urmă s-a dus până în fața porții regelui, pentru că nimeni nu putea să intre pe poarta regelui îmbrăcat în pânză de sac” (Ester 4:2). Rabi Iose Ben Iehuda în midrașul Kohelet Raba 4:1, 17 spune: dacă pentru un rege în carne și oase se face așa, cu atât mai mult pentru regele regilor (Dumnezeu)”.

Aceste interdicții de a intra într-un loc sfânt cu haine neadecvate și cu încălțăminte mai au un sens ideologic adânc și anume scoatem de pe noi lucrurile care pun o barieră între noi și Hakadoș Baruch Hu: „Păzește-ți piciorul când te duci în casa lui HAȘEM și apropie-te mai degrabă să asculți decât să aduci jertfa nățărilor pentru că ei nu știu să facă rău” (Kohelet/Eclesiastul 5:1). Despre asta au spus înțelepții în Talmud, tractatul Brachot 23:a: „Păzește-te să nu păcătuiești”. Dacă omul se va păzi pe el însuși, atunci și Hakadoș Baruch Hu îl va răsplăti și îl va păzi și ocroti. Așa explică înțelepții și această mișva „Teama Templului”: „Oare poate ca cineva să se teamă de Templu? Învățătura este la versetul „Șabaturile mele să le păziți și de Templul meu să vă temeți”: Ce este Șabatul – nu de Șabat vă temeți, ci de cel care a poruncit Șabatul; așa și Templul – nu de Templu vă temeți, ci de cel care a poruncit Templul”.

Interdicția de a se urca pe Muntele Templului încălțat nu este din cauza respectului față de munte, ci pentru cinstirea celui care și-a așezat numele său acolo, slăvitul Dumnezeu.

Când Cohanimii (preoții) binecuvântează obștea în rugăciune prin „Birkat Cohanim” ברכת כהנים ei trebuie să se descalțe nu numai în Templu, ci oriunde. Această interdicție este una din cele nouă modificări făcute de marele înțelept Raban Iohanan Ben Zakai imediat după distrugerea Templului în anul 70 e.n după cum apare în Talmud, tractatul Roș Hașana 31:b, în memoria Templului. Sunt câteva argumente la această modificare. Unii înțelepți spun că este în cinstea publicului, însă majoritatea spun că este pentru cinstea Cohanimilor, ca să nu fie o problemă cu încălțăminte și din cauza aceasta să nu fie în stare să binecuvânteze obștea și să fie prihănit și rușinat.

Sinagoga este un Templu în miniatură *Mikdaș Meat* מקדש מעט și rugăciunea acolo s-a stabilit ca un substitut la ritualul sfânt din Templul care a fost distrus și ca atare era predictibil ca interdicția de intrare încălțat să fie valabilă și în acest caz. Dar nu este așa. Și RAMBAM (Maimonides) ne învață: „Oricare intră în sinagogă poate să iasă pe altă cale ca să scurteze drumul, poate intra cu baston, încălțat, în haine neîngrijite și prăfuit pe picioare, iar dacă trebuie să scuibe poate să scuibe”. Și în regulile de comportament în sinagogă din „Șulhan Aruch” apare permisiunea de a intra în sinagogă încălțați. Înțelepții subliniază această permisiune ca inversul interdicției de a intra în Templu încălțat.

Bineînțeles că sunt modificări încă din Talmud în legătură cu regulile de comportament în sinagogă. Eu m-am referit aici doar la diferența între Templu și sinagogă. Un singur exemplu: nu ai voie să intri în sinagogă doar să te adăpostești de la ploaie. Fiecare dintre noi poate înțelege diferența dintre Templu și sinagogă în care avem „un pic de Templu, însă casa Domnului este una – Templul construit la Ierusalim, pentru care ne rugăm cu toții, și cei din Israel „Lašana habaa birușalaim habnuia” (la anul în Ierusalimul reconstruit).

לשנה הבאה בירושלים הבנויה